

**ASENTEET FASILITOITUA KOMMUNIKOINTIA KOHTAAN INTERNET-
KIRJOITUSTEN LEKSIKAALISISSA VALINNOISSA**

Akuliina Lehtonen

Pro gradu -tutkielma

Syyskuu 2016

Oulun yliopisto

Humanistinen tiedekunta

Logopedia

Pro gradu -tutkielma, toukokuu 2016, 55 sivua
Oulun yliopisto, humanistinen tiedekunta, logopedia

ASENTEET FASILITOITUA KOMMUNIKOINTIA KOHTAAN INTERNET-KIRJOITUSTEN LEKSIKAALISISSA VALINNOISSA

Tutkimuksen tarkoituksena oli selvittää, kuinka internet-kirjoituksissa esiintyvät asenteet fasilitoitua kommunikointia kohtaan tulevat esiin kirjoittajien leksikaalisissa eli sanastollisissa valinnoissa. Tutkimuksessa haluttiin saada esiin maallikon näkökulma, eli millaisen kuvan asiasta tietävä maallikko saisi fasilitoidusta kommunikoinnista.

Tutkimusmenetelmänä käytettiin diskurssianalyysiin pohjautuvaa kriittistä lingvististä analyysia. Kriittinen lingvistinen analyysi on laadullinen menetelmä, eikä siis täysin objektiivinen. Tutkimusmenetelmän valintaan vaikutti suuresti se, että objektiivista asennemittaria suomen kielelle ei ole vielä saatavilla.

Tutkimus toteutettiin keräämällä Google-hakukoneen avulla 12 tekstiä, joista poimittiin fasilitoitua kommunikointia, sen käyttäjää, käytön avustajaa sekä menetelmän puolustajia ja vastustajia nimeävät ilmaukset. Koottu aineisto analysoitiin kriittisen lingvistisen analyysin avulla. Koska myös tekstin tyyli voi vaikuttaa tulkintaan, analyysia tehtäessä huomioitiin myös, mikäli tekstin tyyliä oli jotain mainittavaa.

Tutkimus osoitti, että Google-haun tuloksena saadaan pääosin fasilitoituun kommunikointiin negatiivisesti suhtautuvia kirjoituksia. Kirjoitusten leksikaalisissa valinnoissa asenteet nousivat esiin lähinnä fasilitoidun kommunikoinnin käyttäjään viittaavissa ilmauksissa. Menetelmään positiivisesti suhtautuvat kirjoitukset esittivät käyttäjän aktiivisena toimijana, kun taas menetelmään negatiivisesti suhtautuvat kirjoitukset esittivät käyttäjän passiivisena toiminnan kohteena ja korostivat hänen puutteitaan. Menetelmän puolustajia ja vastustajia nimettäessä käytettiin toisaalta henkilön auktoriteettiin vetoavaa argumentointia ja toisaalta henkilöä vastaan käyvää argumentointia. Kaiken kaikkiaan asenteet eivät nousseet tutkituissa leksikaalisissa valinnoissa esiin kovinkaan voimakkaasti. Koska valtaosa haun perusteella saaduista kirjoituksista suhtautui menetelmään negatiivisesti, voidaan olettaa, että myös aiheesta ensi kertaa tietävä saisi fasilitoidusta kommunikoinnista negatiivisen kuvan. Tutkimustulokset osoittavat myös, että hakutuloksissa esiin nousevat kirjoitukset ovat kirjoitustyyliltään ja sanavalinnoiltaan pääosin asiallisia.

Avainsanat: asenteet, fasilitoitu kommunikointi, internet, kriittinen lingvistiikka

ESIPUHE

”Internetin sisältämän tiedon tutkiminen — tuo on *niin* mun aihe!” Jotenkin näin totesin mielessäni, kun näin tarjolla olevat ehdotukset mahdollisiksi pro gradu -työn aiheeksi. Viihdyn itse hyvinkin pitkiä aikoja tietokoneella ja tiedon valtateillä, ja olen jopa hieman huolestuneena seurannut kokemattomampien internet-kansalaisten tutustumista tähän ehtymättömän, mutta tasoltaan vaihtelevan tiedon lähteeseen.

Myös aiheen tarkempi rajaus selkeni minulle nopeasti. Puhetta tukevat ja korvaavat kommunikointikeinot ovat kiinnostaneet minua aihetta käsittelevästä kurssista asti. Fasilitoitu kommunikointi puolestaan herätti mielenkiintoni, koska aihe on ollut viime aikoina jälleen ajankohtainen, ja tuntuu edelleen herättävän kiivaita tunteita puolesta ja vastaan. Juuri näiden kiivaiden tunteiden vuoksi aloin pohtia tekstejä ja niiden sisältämiä asenteita, ja ennen kuin huomasinkaan, olin löytänyt itselleni aivan uuden maailman. Tämän pro gradu -tutkimukseni aikana kiinnostukseni myös kielitieteeseen kasvoi siinä määrin, että uskon jonain päivänä laajentavani osaamistani siihenkin suuntaan.

Haluan kiittää ohjaajiani Matti Lehtihalmesta ja Erkki Karvosta, jotka tarjosivat pienelle ryhmällemme mahdollisuuden tehdä logopedian alalla hieman erilaisia pro gradu -töitä. Erityiskiitokseni suomen kielen professori Jari Sivoselle, jota ilman en olisi löytänyt soveltuvaa analyysimenetelmää saati onnistunut menetelmän käytössä edes niin hyvin kuin nyt.

Kiitokseni myös ystäväilleni, jotka ovat kärsivällisesti jaksaneet kuunnella ja pikaviestinten kautta myös lukea pohdintojani ja kyselyjäni, sekä avopuolisolleni Jussille läsnäolosta ja oikolukuavusta. Lopuksi kiitokset myös vanhemmilleni tuesta ja kannustuksesta.

SISÄLLYS

TIIVISTELMÄ

ESIPUHE

1 JOHDANTO	1
1.1 Fasilitoitu kommunikointi käsitteenä	2
1.2 Fasilitoidun kommunikoinnin taustaa	3
1.2.1 Fasilitoitu kommunikointi maailmalla.....	3
1.2.2 Fasilitoitu kommunikointi Suomessa	5
1.3 Kriittinen lingvistiikka.....	7
1.4 Merkitykset, arvot ja ideologiat tekstissä	10
1.5 Internet-haku.....	14
2 TUTKIMUKSEN TAVOITTEET	17
3 TUTKIMUSAINEISTO JA MENETELMÄT.....	18
4 TULOKSET	21
4.1 Nimeämiseen käytettyjen ilmaisujen ja tekstityylin analyysi.....	26
4.2 Tulosten koonti.....	42
5 POHDINTA.....	44
5.1 Tutkimuksen toteuttaminen ja luotettavuus.....	46
5.2 Johtopäätökset, jatkotutkimusaiheet ja kliininen merkitys.....	47
LÄHTEET.....	49

1 JOHDANTO

Fasilitoitu kommunikointi on puhevammaisille, motoriikkansa heikosti hallitseville henkilöille kommunikoinnin muodoksi kehitetty menetelmä, jossa henkilö kirjoittaa viestinsä avustajan tukemana (Crossley, 1992). Menetelmä on viime aikoina päässyt Suomessakin jälleen otsikoihin suomalaisen tutkijaryhmän (Saloviita, Leppänen & Ojalampi, 2014) osoitettua, että fasilitoidussa kommunikoinnissa viestin tuottaakin fasilitoija eli avustaja, eikä henkilö, jonka oletetaan kommunikoivan. Lilienfieldin, Marshallin, Toddin ja Shanen (2014) laatimasta kirjallisuus- ja mediakatsauksesta käy ilmi, että huolimatta useista tieteellisistä näytöistä fasilitoitua kommunikointia vastaan, se on edelleen voimissaan erityisesti Yhdysvalloissa, ja sitä puolustavia englanninkielisiä internetsivujakin on yhä runsaasti. Minä halusin selvittää, millaisia asenteita suomeksi fasilitoidusta kommunikoinnista Google-hakukoneella tietoa hakeva henkilö kohtaa: onko siis suomenkielisillä sivuilla yhtä lailla havaittavissa vahvaa puolustusta, vai ovatko useat teorian kumonnet tutkimustulokset vaikuttaneet jo myös internet-kirjoituksiin. Kun etsin soveltuvaa tutkimusmenetelmää, minua alkoi kiinnostaa, onko kirjoittajan kanta selvästi havaittavissa hänen kielellisistä valinnoistaan, ja kuinka tuo kanta ja asenteet kirjoituksissa näkyvät.

Varsinaista helppokäyttöistä tekstin asennemittaria suomen kielelle ei vielä ole (Lennes, M., FIN-CLARIN, henkilökohtainen tiedonanto, 2.11.2015). Englannin kielellä toimivia, tietokonealgoritmeihin perustuvia tekstin asennetta arvioivia ohjelmistoja on jo kehitelty jonkin verran (mm. Neviarouskaya, Aono, Prendinger & Ishizuka, 2010). Valitsin menetelmäkseni kriittisen lingvistisen analyysin, jossa sanojen ja niiden suhteiden merkityssisältöjä tulkitaan laadullisesti (Fairclough, 1997). Koska tällainen tutkimusmenetelmä vaatii tutkittavan kielen hyvää tuntemusta, rajasin aiheeni suomenkielisiin kirjoituksiin. Minua kiinnosti nimenomaan, millainen käsitys fasilitoidusta kommunikoinnista syntyisi tietoa hakevalle maallikolle. Tästä syystä pyrin tekemään haun, kuten tietoa internetistä etsivä maallikko sen tekisi, esimerkiksi käyttämällä Google-hakukonetta.

Kriittistä lingvististä analyysia on käytetty esimerkiksi rasismiin ja maahanmuuttoon liittyvien kirjoitusten tutkimuksessa (mm. Lohi, 2015; Reitmanova, Gustafson &

Ahmed, 2015). Myös kielen käytön yhteyttä vallan käyttöön on tutkittu runsaasti (mm. Heikkinen, 1996; Koskela, 1992; Paso, 2007). Kriittinen lingvistinen tutkimus on kuitenkin painottunut lähinnä lehtiteksteihin, ja internet-kirjoitusten asenteellisuuden tutkiminen näyttää painottuneen asiakaspalautteen tutkimiseen (mm. Jusoh & Alfawareh, 2014; Zhang & Cole, 2016). Tällaiset tutkimukset tehdään lisäksi yleensä analyysejä varten kehitetyillä ohjelmistoilla, jotka perustuvat monimutkaisiin tietokonealgoritmeihin (mm. Neviarouskaya, Aono, Prendinger & Ishizuka, 2010; Serrano-Gierrero, Olivas, Romero & Herrera-Viedma, 2015).

1.1 Fasilitoitu kommunikointi käsitteenä

Fasilitoitu kommunikointi on melko suora käänös englannin kielen ilmauksesta *facilitated communication*. *Facilitate* merkitsee jonkin tekemistä helpommaksi, helpottamista (Concise Oxford English Dictionary, 2002). Kommunikointi on substantivoitunut muoto verbistä kommunikoida, *viestiä, välittää tietoja, tiedottaa* (Kielitoimiston sanakirja, 2015). Näin ollen fasilitoitu kommunikointi voitaisiin kääntää myös helpotetuksi viestinnäksi tai tiedonvälitykseksi. Sanoilla viestintä ja tiedonvälitys on eri tavoin painottunut merkitys kuin sanalla kommunikointi, joten käytän tässä työssä ilmaisua fasilitoitu kommunikointi. Joissakin teksteissä fasilitoidun kommunikoinnin synonyyminä esiintyy ilmaus tuettu kommunikointi (Sipilä, 2009). Kun fasilitoitu kommunikointi alkoi kohdata yhä enemmän epäilyä ja useat tutkimukset osoittivat sen epäkohdat, menetelmän tukijat alkoivat käyttää siitä muita nimiä, kuten *supported typing* eli tuettu kirjoittaminen (Wombles, 2014).

Menetelmän kehittäjän Rosemary Crossleyn mukaan fasilitoitu kommunikointi on kommunikoinnin muoto sellaisille puhevammaisille ihmisille, joilla on myös vaikeuksia ohjata kädenliikkeitään (Crossley 1992; Crossley & Remington-Gurney, 1992). Menetelmän periaatteena on, että avustaja ohjaa kommunikoivan henkilön kättä vain sen verran kuin on tarpeen tämän kirjoittaessa viestinsä esimerkiksi puhesyntetisaattorilla tai näppäimistöllä. Tavoitteena on myös vähentää tuen määrää ja näin ohjata puhevammaista itsenäiseen kommunikointiin. Avustaja pitää kiinni vammaisen kädestä, ranteesta, kyynärpästä tai hartiasta tämän kirjoittaessa viestiään. Menetelmä sai paljon kritiikkiä jo syntyvaiheessaan (Palfreman, 1994). Ajan kuluessa

on useita kertoja todistettu fasilitoijan kirjoittavan fasilitoitavan puolesta joko tietoisesti tai tietämättään (mm. Konstantareas, 1998; Saloviita, Leppänen & Ojalampi, 2014; Simpson & Myles, 1995).

Sanat fasilitointi ja fasilitoija viittaavat paitsi tämän kommunikoinnin menetelmän käyttäjiin, myös yrityksissä tapahtuvaan yhteistyökoulutukseen (Finnish Association of Facilitators, 2015). Tämä gradu keskittyy kuitenkin sanojen merkitykseen osana kommunikoinnin menetelmää.

1.2 Fasilitoidun kommunikoinnin taustaa

Fasilitoidun kommunikoinnin katsotaan yleensä saaneen alkunsa 1970-luvulla, kun australialaisen kehitysvammaisten hoitolaitoksen työntekijä Rosemary Crossley väitti useiden laitoksen asukkaiden olevan kehitystasoltaan normaaleja ja kykenevän kommunikoimaan kirjoittamalla, kun heidän kättään tuettiin (Palfreman, 1994). Vastaavia tekniikoita on tosin ollut käytössä Tanskassa jo 1960-luvulla (von Tezchner, 1997). Crossley ja eräs hoitolaitoksen asukkaista kirjoittivat fasilitoiden jopa kirjan. Huolimatta alusta asti havaituista tämän kommunikointimuodon puutteista Crossley välttyi julkiselta kritiikiltä jopa kahdeksan vuoden ajan (Palfreman, 1994). 1980-luvun lopulla Tony Catanese sai ensimmäisen kerran tilaisuuden sokkotestata fasilitoitua kommunikointia. Testeissään Catanese havaitsi, että kaikki puhekyvyttömän henkilön vastaukset tulivat fasilitoijalta. Hänen testituloksensa eivät kuitenkaan saaneet kaivattua huomiota.

1.2.1 Fasilitoitu kommunikointi maailmalla

Fasilitoidun kommunikoinnin vei Yhdysvaltoihin Douglas Biklen, joka kävi Australiassa tutustumassa tuettuun kommunikointiin (Palfreman, 1994). Hän tapasi myös fasilitoitua kommunikointia kritisoineen Catanesen kollegan Bob Cumminsin, mutta Cumminsin esittämällä kritiikillä ei ilmeisesti ollut vaikutusta Biklenin näkemyksiin. Yhdysvaltoihin palattuaan Biklen kirjoitti Harvard Educational Review -lehteen pitkän, positiivisen artikkelin fasilitoidusta kommunikoinnista. Biklen (1990)

kuvaili artikkelissaan hyvin tarkasti Rosemary Crossleyn toimintaa autististen ja kehitysvammaisten nuorten kanssa. Hän esitti myös ihmettelyä nuorten sujuvasta kirjoitustaidosta, mutta ei juurikaan kritiikkiä menetelmää kohtaan. Samaan aikaan kun fasilitoitu kommunikointi alkoi kerätä suosiotaan Yhdysvalloissa, fasilitoimalla esiin tuodut seksuaalisen hyväksikäytön epäilyt pakottivat australialaiset tutkijat viimein todistamaan menetelmän toimivuuden tieteellisesti (Palfreman, 1994).

Biklen ja Schubert (1991) suosittelivat, että fasilitoitujen henkilöiden kyvykkyyttä ei testattaisi tieteellisesti, koska tällainen menettely voi rikkoa luottamuksen fasilitoijan ja fasilitoitun välillä. Heidän mukaansa fasilitoitu henkilö voi myös kieltäytyä kirjoittamasta tiettyjen henkilöiden fasilitoimana esimerkiksi siksi, että heitä ”Ei huvita olla aina kilttejä”. Fasilitoitujen henkilöiden kykyjen testaamisen sijaan Biklen ja Schubert suosittelivat havainnointia ja eri fasilitoijien kokeilua. Biklenin ja Schubertin suosituksesta huolimatta Simpson ja Myles (1995) tekivät kokeellisen tutkimuksen 18 autistisella nuorella. Heidän tutkimuksensa osoitti jonkinlaisia luku- ja kirjoitustaidon kykyjä fasilitoituna puolella nuorista, mutta näistä yhdeksästä viisi oli osoittanut kyseisiä kykyjä myös ilman fasilitointia. He havaitsivat myös, että nuorten vastaukset olivat oikein useammin silloin, kun avustajana toiminut opettaja tiesi vastauksen. Tutkijat epäilivätkin, että fasilitoija ”auttoi” fasilitoitua vastaamisessa.

Konstantareas (1998) totesi fasilitoiden esiin tuotuja seksuaalirikosepäilyjä koskevassa tutkimuksessaan, että fasilitoidulla kommunikoinnilla ei ole sijaa oikeussalissa. Hänen tutkimustulostensa mukaan fasilitointitilanteissa kirjoittaja oli yleensä aina fasilitoija, ei fasilitoitu. Janyce Boynton (2012) on kirjoittanut henkilökohtaisen artikkelin, jossa hän kuvaa, kuinka fasilitoijana uskoi fasilitoitavan nuoren tytön kertovan seksuaalisesta pahoinpitelystä, vaikka nämä vääriksi osoittautuneet syytökset nousivat todellisuudessa Boyntonin omista epäilyksistä. Boynton kuvaa artikkelissaan myös, kuinka lopulta havahtui ymmärtämään oman osuutensa fasilitoinnissa ja kääntyi menetelmän vahvasta kannattajasta sen kiivaaksi vastustajaksi.

Edelson, Rimland, Berger ja Billigs (1998) kokeilivat mekaanisen tuen käyttöä fasilitoidussa kommunikoinnissa kommunikoidijan tukena. He arvelivat, että mekaaninen tuki olisi luonnollinen siirtymä fasilitoijasta kohti itsenäistä kirjoittamista. Kaikki tutkittavat fasilitoivat sujuvasti avustajan tukiessa heidän kättään, mutta mekaanisen tuen avulla yksikään kuudesta tutkittavasta ei kyennyt osoittamaan oikeaa kirjainta tai

kopioimaan sanaa; mekaanisen tuen avulla osa heistä kykeni itsenäisesti osoittamaan kuvia, esineitä tai numeroita.

Lilienfield, Marshall, Todd ja Shane (2014) laativat kirjallisuuskatsauksen, jossa he tarkastelivat fasilitoidun kommunikoinnin suosiota nykypäivänä. Kirjallisuuskatsauksesta käy ilmi, että perheenjäsenille, ammattilaisille ja opiskelijoille tehdyissä kyselyissä fasilitoitu kommunikointi saa edelleen Yhdysvalloissa pienen, mutta vahvan joukon tuen. Sitä käytetään edelleen autististen lasten kommunikointimenetelmänä, ja jotkut ammattilaiset uskovat menetelmän käytölle olevan tieteellistä tukea. Lilienfield ym. toteavat myös, että fasilitoidun kommunikoinnin kannattajia löytyy edelleen useista yliopistoista sekä Yhdysvalloissa että muualla maailmassa. Kannattajia on lukumääräisesti suhteellisen vähän, mutta heidän ajatuksiinsa suhtaudutaan heidän kotiyliopistoissaan melko varauksettomasti, ja he saavat edelleen paljon esiintymiskutsuja. Fasilitoitua kommunikointia myös opetetaan edelleen useissa oppilaitoksissa. Kyselyiden perusteella kävi myös ilmi, että monet opiskelijat uskovat fasilitoidun kommunikoinnin olevan toimiva kommunikoinnin muoto.

ISAAC (The International Society for Augmentative and Alternative Communication) ilmoitti lausunnossaan, että ei tue fasilitoidun kommunikoinnin käyttöä puhetta tukevan tai korvaavan kommunikoinnin muotona eikä tunnusta sen merkitystä ihmisten elämää koskevien tärkeiden päätösten teossa (ISAAC, 2014). Asiaa pohtimaan perustettu komitea perusteli päätöstä muun muassa vahvalla tieteellisellä todistusaineistolla fasilitoitua kommunikointia vastaan sekä sillä, että monissa fasilitoimalla esiin tuoduissa seksuaalisen hyväksikäytön epäilyissä oikeudessa epäilyt on todettu perusteettomiksi.

1.2.2 Fasilitoitu kommunikointi Suomessa

Sipilä (2009) kirjoittaa fasilitoidun kommunikoinnin historiasta Suomessa. Fasilitoitu kommunikointi tuli Suomeen vuonna 1991, kun Eija Kärnä-Lin toi menetelmän mukanaan Yhdysvalloista, missä hän oli työskennellyt Donald Biklenin kanssa. Eija Kärnä-Lin ja Jussi Niemi ovatkin olleet menetelmän suurimpia puolestapuhujia

Suomessa. Kenties tunnetuin suomalainen fasilitoidun kommunikoinnin käyttäjä puolestaan on Tuomas Alatalo, vaikeasti kehitysvammainen nuori mies, joka julkaisi vuonna 1999 fasilitoiden kirjoitetun kirjan *Osaan ja saan sanoa* (Kiiskinen, 2000). Alatalo alkoi käyttää fasilitoitua kommunikointia vuonna 1993 puheterapeutinsa aloitteesta. Kiiskisen artikkelin mukaan Alatalo kirjoittaa kirjoittaa monisanaisesti ja elävästi.

Kärnä-Lin ja Niemi (2002) tutkivat Alatalon kirjoituksia vuodesta 1993 vuoteen 1996 todistaakseen, että Alatalo todella kirjoitti tekstinsä itse. Heidän mukaansa Alatalon kirjoituksissa toistuvat omaperäiset piirteet ja kolme eri avustajaa todistavat Alatalon kirjoittajuuden. Pääasiallinen avustaja oli tosin Alatalon äiti, eikä Alatalo suostu fasilitoimaan kuin tiettyjen ihmisten kanssa. Saloviita ja Sariola (2003) kommentoivat Niemen ja Kärnä-Linin tutkimusta omassa tutkimuksessaan, jossa he kävivät läpi Alatalosta julkaistua aineistoa, muun muassa *Olen ja saan sanoa* -kirjaa, haastatteluja ja televisio-ohjelmia. Saloviidan ja Sariolan mukaan ei ole mahdollista, että Alatalo olisi itse tekstiensä kirjoittaja. He perustelevat epäilyksiään muun muassa sillä, että Alatalo ei edelleenkään kirjoita itsenäisesti eikä juurikaan katso näppäimistöä kirjoittaessaan. Lisäksi he pitävät outona sitä, että kertomukset ovat yksityiskohtaisimpia tilanteista, joissa fasilitoija on ollut mukana, kuten Alatalon varhaislapsuudesta ennen kolmatta ikävuotta. Myös Sturmeij (2003) puuttui lyhyellä artikkelilla Kärnä-Linin ja Niemen tutkimuksen epäkohtiin ja itsekritiikin puutteeseen. Niemi ja Kärnä-Lin (2003a; 2003b) vastasivat sekä Saloviidan ja Sariolan tutkimusartikkeliin että Sturmeijin kommenttiin. Heidän mukaansa Saloviidan ja Sariolan tutkimus oli tehty puutteellisesta aineistosta, jonka perusteella ei voida tehdä pitkälle meneviä päätelmiä Alatalosta (Niemi & Kärnä-Lin, 2003a). He myös perustelivat Alatalon näppäimistöön katsomattomuutta tämän erinomaisella ikonisella muistilla. Vastauksessaan Sturmeijille he totesivat, että Alatalon laaja kieliopillinen osaaminen perustuu siihen, että hänen äitinsä on lukenut pojalleen runsaasti kirjoja (Niemi & Kärnä-Lin, 2003b).

Vuonna 2005 Ojalampi ja Leppänen tutkivat pro gradu -työnään fasilitoidun kommunikoinnin toimintaa yhdellätoista 7–15-vuotiaalla fasilitoivalla lapsella, joista osa osasi puhua ja kirjoittaa jonkin verran itsenäisesti, osa ei (Leppänen & Ojalampi, 2005). He havaitsivat, että lapset saivat oikeita vastauksia vain silloin, kun fasilitoija tiesi oikean vastauksen. He havaitsivat myös, että mikäli fasilitoitavalla lapsella oli

luku- ja kirjoitustaitoa, fasilitoija saattoi vaikuttaa heidän kommunikointiinsa jopa haitallisesti. Toisessa suomalaisessa tutkimuksessa (Saloviita, Leppänen & Ojalampi, 2014) saadut tulokset tukivat pro gradu -tutkimuksen tuloksia. Myös tässä toisessa tutkimuksessa tutkittiin yhtätoista 7–16-vuotiasta fasilitoivaa lasta, joista osalla oli puhe- ja kirjoituskykyä, osalla taas ei. Saloviidan ym. tutkimuksessa vastaukset olivat yleensä oikein vain silloin, kun fasilitoija tiesi oikean vastauksen ja näki näppäimistön. Lisäksi kirjoitustaitoiset lapset osasivat vastata itsenäisesti kirjoittaessaan oikein, mutta sokon fasilitoijan kanssa heidän vastauksensa olivat merkityksettömiä.

Suomessakin useat järjestöt ovat sanoutuneet irti fasilitoidusta kommunikoinnista. Esimerkiksi Kehitysvammaliitto ja Suomen Puheterapeuttiliitto ovat laatineet kannanotot, joissa fasilitoitua kommunikointia ei suositella kommunikaation muodoksi (Kehitysvammaliitto, 2016; Suomen Puheterapeuttiliitto, 2016).

1.3 Kriittinen lingvistiikka

Arvottavien asenteiden tutkimuksessa kriittisen lingvistiikan voidaan katsoa olevan keskeisessä osassa (Heikkinen, 1999). Heikkisen mukaan kielioppityöryhmän vuoden 1994 mietintö, jossa mm. tekstin erittely arvottavien asenteiden paljastamiseksi ja kriittinen lingvistiikka esitetään erillisinä metodeina vihjaa, että asennetutkimus ei olisi ollenkaan osa kriittistä lingvistiikkaa. Heikkinen toteaa kuitenkin myös, että leksikaalisten valintojen, kirjoittajaminän ja muiden arvottavien tekijöiden analysoiminen on leimallisesti sekä kriittisen lingvistiikan että asenneanalyysin osa.

Ihminen ei kykene havainnoimaan asioita ilman ajatuksia (Hodge & Kress, 1993). Kaikki, mitä koetaan, tulkitaan välittömästi odotusten, kiinnostuksen kohteiden ja päämäärien mukaan. Jokaisella tulkinnan tasolla menetetään jotain havaitusta, ja kieli tulee mukaan vasta varsin myöhäisellä tulkinnan tasolla. Kieltä tarvitaan vasta havaintojen tallettamisessa ja muistamisessa. Kieltä käytetään myös havaintojen välittämisessä edelleen, ja se, millaisia ilmauksia päätetään käyttää havaintojen talletukseen ja välittämiseen, vaikuttaa siihen, miten nämä havainnot rakentavat ympäröivää maailmaa.

Kriittinen lingvistiikka on East Anglian yliopistossa 1970-luvulla kehitetty diskurssianalyysin muoto (Fairclough, 1997). Diskurssianalyysi on väljä teoreettinen viitekehys, joka tarjoaa useita erilaisia tutkimusmetodeja ja -tekniikoita, joita yhdistää kiinnostus puhuttuun tai kirjoitettuun tekstiin (Ilmonen, 2015). Diskurssianalyysissa teksti tulkitaan joko todellisuuden kuvaamiseksi tai todellisuuden rakentamiseksi. Kriittisen lingvistiikan suurin kiinnostuksen kohde on tiedotusvälineiden viestintä. Kriittinen lingvistiikka käsittelee sitä, kuinka kielen ja ideologian suhde esiintyy tekstien analyysissa ja tulkinnassa (Kalliokoski, 1996a). Kriittinen lingvistinen tutkimus perustuu Hallidayn systeemis-funktionaaliseen kielenkuvaukseen, jossa kaikilla kielisysteemin tasoilla esiintyvä kielellinen valinta on keskeisessä roolissa.

Kieli on merkityksistä muodostuva eli semioottinen järjestelmä (Halliday, 2005). Vaikka meillä on muitakin merkityksiä luovia tai sisältäviä järjestelmiä, kuten musiikki tai liikennemerkki, on kieli kuitenkin semioottisuudessaan aivan omaa luokkaansa. Tähän ajatukseen perustuu myös systeemis-funktionaalinen kieliteoria. Kielen merkitysten avaamisessa kielioppi on puolestaan keskeisessä osassa. Kieli voi sisältää useita erilaisia merkityksiä, ja kielioppi tuo esiin kielen sisältämät sosiaaliset prosessit ja jäsentää ihmisten kokemukset. Toisin sanoen kielioppi ja kielen rakenteet muuttavat ihmisen kokemukset merkityssisällöiksi. Teksti rakentuu niiden valintojen perusteella, joita teemme esimerkiksi kielen sanastosta ja kieliopista (Fairclough, 1997). Tekstissä tehdyt kielelliset ratkaisut taas sisältävät ideologisia merkityksiä. Lausetta rakentaessaan kirjoittaja tulee aina koodanneeksi tekstiin mukaan oman näkemyksensä väitteen todenperäisyydestä ja väitteen tuottajan ja kuulijan suhteesta.

Kriittisellä lingvistiikalla on myös rajoitteita (Fairclough, 1997). Se keskittyy vahvasti tekstiin ja sen tuotannollisiin käytäntöihin ohittaen toisinaan yleisön tulkinnan kokonaan. Pääpaino voi olla hyvin yksipuolisesti lauseiden esityksessä, eikä analyysissa huomioida juurikaan laajempia rakenteita ja sitä, miten teksti rakentuu kokonaisuutena. Ongelmia voi syntyä myös siitä, kuinka tutkija pystyy kyseenalaistamaan oman tutkimuksensa (Laine, 2015). On pohdittava, onko tulkinta osunut oikeaan, vai varjostavatko tulkintaa omat ennakkoluulot ja kuvitelmat toisen tarkoitusperistä.

Suomen kielen kannalta systeemis-funktionaalista kieliteoriaa on soveltanut Susanna Shore (1992; 1996) ensin väitöskirjassaan ja myöhemmin suomen kielen verbiprosesseja käsittelevässä artikkelissaan. Koska suomen kielen kielioppi poikkeaa

monelta osin germaanisista kielistä, Hallidayn kieliteoria ei ole yksi yhteen sovellettavissa suomen kieleen (Shore, 1992). Ongelmia tuottavat muun muassa suomen joustava sanajärjestys, joka mahdollistaa yksiköiden sijainnin lauseen eri puolilla, kieliopillisten merkitysten esiintyminen sekä leksikaalisesti että morfologisesti sekä eksistentiaalilauseen germaanisista kielistä poikkeava toiminta.

Kriittistä lingvististä analyysia on käytetty paljon mediatekstien asenteiden analysointiin opinnäytetöissä. Vesa Heikkinen (1992; 1996) tutki pro gradu -työssään viidenkymmen sanomalehtipääkirjoituksen sisältämiä arvottavia asenteita ja niiden ilmenemistä, ja lisensiaatintyössään sadan sanomalehtipääkirjoituksen sisältämiä ideologisia merkityksiä. Lisensiaatintyössään Heikkinen (1996) pohtii erityisesti vallankäytön ilmenemistä poliittisissa pääkirjoitusteksteissä. Hän kuvaa myös sitä, kuinka kielellisillä valinnoilla osoitetaan ”rahvaan” ja ”sivistyneistön” eroa lukijakunnassa. Anne Koskela (1992) taas tutki pro gradu -työssään urheiluselostuksissa esiintyviä arvottavia asenteita. Hän havaitsi, että arvottavia ilmauksia liitettiin eniten tummaihoisiin urheilijoihin ja naisurheilijoihin, minkä Koskela tulkitsevi kuvaavan selostajien käsitystä ihanneurheilijasta voimakkaana ja nopeana valkoihoisena miehenä. Tanja Hautamäen (1995) pro gradu -työn aiheena taas olivat naistenlehtien äitiysaiheisten tekstien arvottavat asenteet. Kaikissa edellä mainituissa tutkimuksissa tekstin sisältämiä asenteita on analysoitu morfeemisella, sana-, lauseke- ja lausetasolla.

Eija Paso (2007) on puolestaan tutkinut kriittisen diskurssianalyysin kautta sitä, miten ilmaus *työkky* saa erilaisia merkityksiä lehtikirjoituksissa. Pason tutkimuksessa merkityksellisiä tekijöitä olivat ilmauksen historiallinen kehittyminen ja se, miten sanan esiintyminen yhdessä tiettyjen verbien ja substantiivien kanssa vaikuttaa sanan merkitykseen. Paso havainnoi myös Heikkisen (1996) lailla sanan merkitysten kytkeytymistä vallankäyttöön. Reitmanova, Gustafson ja Ahmed (2015) tutkivat kanadalaisen lehdistön valtaa rasististen asenteiden ylläpidossa maahanmuuttajien terveysuutisoinnissa. Heidän tekstianalyysissään nousi esiin, että kanadalainen lehdistö pitää yllä käsityksiä maahanmuuttajien tietynlaisesta terveydentilasta ja että maahanmuuttajista kirjoitetut lehtijutut sisältävät usein paljon rasistisia piirteitä. Tämäkin on eräänlaista lehdistön vallankäyttöä.

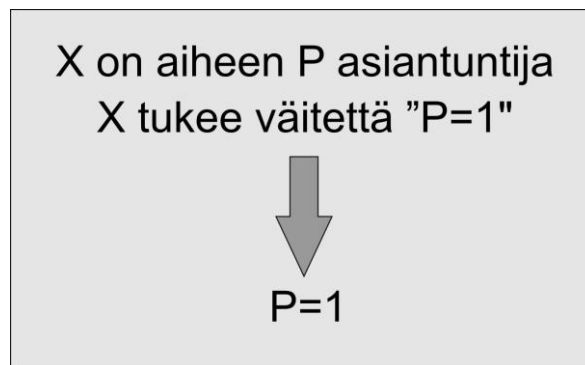
1.4 Merkitykset, arvot ja ideologiat tekstissä

Inhimillinen todellisuus on täynnä merkityksiä (Moilanen ja Räihä, 2015). Esineillä ja asioilla sinänsä ei ole merkityksiä, vaan merkitykset syntyvät aina suhteessa toisiin asioihin. Viestin vastaanottajan aiemmat kokemukset ja tiedot vaikuttavat myös merkitysten tulkintaan. Myös kulttuurillinen ympäristö vaikuttaa merkityksiin, vaikka voidaan ajatella joidenkin asioiden, kuten syntymän ja kuoleman, olevan perusmerkitykseltään universaaleja.

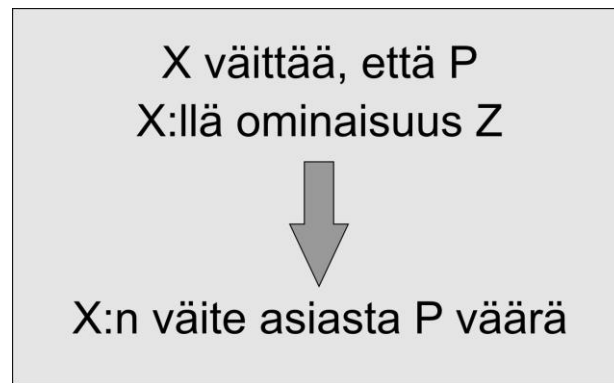
Arvot ja asenteet ovat hyvin abstrakteja käsitteitä (Heikkinen, 1992). Silti meidän on mahdollista havainnoida arkipäivässä ihmisten erilaista suhtautumista eri asioihin. Arvottava asenne voidaan tulkita siksi tekstin osaksi, joka paljastaa kirjoittajan positiivisen tai negatiivisen asenteen tekstin tarkoitetta tai tekstin osan tarkoitetta kohtaan. Ideologia käsitteenä on puolestaan koettu haastavaksi hyväksyä mukaan kriittiseen kielentutkimukseen (Heikkinen, 1999). Kielentutkimuksen piirissä ideologialla on monia erilaisia merkityksiä ja tarkoitusperiä. Varsinaista yhteisymmärrystä käsitteen merkityksestä ei ole saavutettu. Kriittisessä lingvistiikassa tavoitteena on tutkia, miten ideologiat on sisällytetty epäsuorasti ilmaisuihin ja miten ne vaikuttavat esimerkiksi tekstin tyyliin tai käytettyyn sanastoon. Toisinaan on koettu kielellisen analyysin jäävän ideologian ja sosiokulttuurisen analyysin jalkoihin. Sekä kielelliset valintamme että se, miten tulkitsemme toisten kieltä, pohjautuu kokemuksiimme, arvoihimme ja uskomuksiimme (Kalliokoski, 1996a; Fairclough, 1997). Arvot ja ideologia tulevat esiin siinä, kuinka puhuja tai kirjoittaja nimeää tapahtumia ja niihin liittyviä ihmisiä ja asioita. Esimerkiksi vanhahtavaan sanaan *talonpoika* liittyy erilaisia mielleyhtymiä kuin nykyään käytettävään sanaan *maanviljelijä*. Lisäksi tekstistä välittyvään ideologiaan vaikuttavat siinä esittävät puolueellisesti värityneet ilmaukset ja painotukset (Kalliokoski, 1996a).

Kirjoittaja voi käyttää auktoriteettiasemassa olevia henkilöitä tai tahoja tukemaan omaa näkökulmaansa, tai hän voi arvostella jonkin auktoriteettiasemassa olevan tahon näkemyksiä (Hautamäki, 1995; Heikkinen, 1992). Hautamäki (1995) käsittelee esimerkiksi lehtiartikkeleita, joissa *lääkärille* on annettu täydellinen auktoriteetti: lääkärin sanomia asioita ei kyseenalaisteta. Se, käytetäänkö auktoriteettiasemassa olevaa henkilöä oman näkökannan tukena, riippuu myös kohdeyleisöstä ja halutusta vaikutuksesta (Jokinen, Juhila & Suoninen, 1999). Auktoriteetin, johon viitataan, tulisi

olla kaikkien osapuolten hyväksymä ja aiheelle relevantti, ja häntä on lainattava oikein (Walton & Woods, 1974; Ylikoski, 1998). Auktoriteetti voi olla myös yleinen uskomus siitä, että asia on näin. Esimerkki paikkansa pitävästä yleisestä uskemuksesta on se, millainen käytös on paheksuttavaa (Ylikoski, 1998). Koska ympäristö määrää sen, mikä on paheksuttavaa, yleinen käsitys paheksuttavuudesta pitää yleensä paikkansa. Yleiseen uskemukseen perustuvat argumentit voivat kuitenkin olla yhtä hyvin oikeassa tai väärässä. Walton ja Woods (1974) esittävät auktoriteettiin perustuvan argumentoinnin logiikan seuraavalla tavalla: jos henkilöä voidaan pitää luotettavana lähteenä asian suhteen, ja hän tukee asiaa, asian on oltava totta (Kuva 1). Henkilön auktoriteettia tai ominaisuutta voidaan käyttää myös hänen kantaansa vastaan (Ylikoski, 1998). Ylikosken (1998) mukaan tällainen argumentointi perustuu seuraavaan logiikkaan: Henkilöllä on jokin ominaisuus, jota ei pidetä hyvänä. Kun tämä henkilö väittää asian olevan tietyllä tavalla, hänen ominaisuutensa kumoaa hänen arvovaltansa, ja näin ollen asian todenperäisyyden (Kuva 2). Usein henkilöön liitetyt ominaisuudet eivät kuitenkaan ole asiaan liittyviä tai niiden esiin tuomisella pyritään peittämään omien vasta-argumenttien heikkous. Tällaisesta argumentoinnista käytetään nimitystä *argumentum ad hominem*, *argumentti henkilöä vastaan*.

Kuva 1. Auktoriteettiin perustuva argumentointi Waltonia ja Woodsia (1974) mukaillen. Mikäli henkilöä X pidetään aiheen asiantuntijana, hänen mielipiteellään on suuri painoarvo, ja hänen tukemansa näkemys koetaan totuudenmukaiseksi.

Kuva 2. Henkilön ominaisuuksien käyttö hänen kantaansa vastaan Ylikoskea (1998) mukaillen. Esimerkiksi mikäli henkilöä X pidetään epämiellyttävänä ihmisenä, saatetaan ajatella, että hänen näkemyksensä valtiontaloudesta on väärä. Henkilön X luonteenpiirteet eivät kuitenkaan todellisuudessa mitenkään liity hänen näkemyksiinsä valtiontaloudesta.

Uskottavuutta saadaan lisättyä osoittamalla, että oman kannan takana on useita eri tahoja. Lisäksi ideologiaa voidaan tuoda esiin vastakohtaparien kautta (Heikkinen, 1996). Vastakohtaisuudet voivat esiintyä esimerkiksi yksilöiden välillä tai ryhmien välillä tai eri sisällöissä. Yksi tyypillinen vastakohtaisuus on me ja muut -asetelma, jossa kirjoittaja voi selkeästi asettua jommallekummalle puolelle tai ottaa asiaan neutraalin kannan. Vastakkain voidaan asettaa esimerkiksi poliittinen vasemmisto ja oikeisto tai kansa ja valtio. Ilmaisua ”me” voidaan käyttää hyväksi myös oman kannan tukemisessa luomaan kuvaa siitä, että kannan takana on yhtenäinen, vakaa joukko (Jokinen, Juhila & Suoninen, 1999). Väite esitetään siis laajemman joukon nimissä, ei yksin.

Ideologioita voidaan pitää valtaan perustuvina kielellisinä valintoina, joilla on tajunnan, todellisuuden ja kielen ulottuvuus (Heikkinen, 1999). Ideologia onkin ikään kuin vallan palveluksessa oleva merkitys, jolloin valtaa harjoitetaan kielen ideologisten valintojen kautta. Tekstin keinoin voidaan pyrkiä esittämään tietty ideologia, kuten rasismi, luonnollisena asiantilana. Althusserin (1984) mukaan ideologia on nimenomaan se tekijä, joka saa meidät näkemään itsestänselvyyksiksi kutsutut asiat itsestänselvyyksinä.

Ideologia voi esiintyä tekstissä sitä kautta, millaisessa roolissa henkilö esitetään: onko hän aktiivinen toimija (Fairclough, 1997). Sillä, onko henkilö tekstissä enemmän tekijän vai kokijan roolissa, on vaikutusta tekstin tulkintaan (Kalliokoski, 1996a). Tekijä voi

olla esimerkiksi *valtio*, joka ajaa kokijan eli *talonpojan* ahtaalle. Painottamalla henkilön asemaa toimenpiteiden kohteena hänet ikään kuin alistetaan jonkin tekstissä esiintyvän subjektin toimivallan alle. Myös verbivalinnat tällaisissa subjekti-objekti-rakenteissa kertovat henkilöiden asemasta kirjoittajan näkökulmasta.

Tekijää voidaan häivyttää myös tekemällä aktiivilauseesta passiivilause tai korvaamalla toimintaa tai toiminnallisuutta ilmaiseva muoto asiantilaa ilmaisevalla muodolla, esimerkiksi *tuli ammutuksi jonkun toimesta* versus *joku ampui* (Fairclough, 1997). Tekstissä voi olla sekä implisiittisiä (piilotettuja) että eksplisiittisiä (näkyviä) ideologisia merkitystasoja (Heikkinen, 1999). Tekstin eksplisiittisiä ideologioita on helpompi vastustaa kuin implisiittisiä, ja siten tekstiin piilotetut ideologiat voivatkin olla vahvempia. Kielenkäytön pohjana ovat siis kaikkein perustavanlaatuisimmat merkitykset. Kuitenkin jossakin ilmaisussa ideologiaa voi olla vähemmän esillä kuin toisissa, eikä se ole itsestäänselvytenä mukana kaikkialla. Tekstissä esiintyvien henkilöiden nimeämisellä ja näkökulman valinnalla voidaan ohjata lukijan empatiaa ja ilmaista tekstin kirjoittajan tunteita tilanteessa (Kalliokoski, 1996b). Esimerkiksi onnettomuuden uhrin nimeäminen *raukaksi* tai tilanteen kuvaileminen *kauhistuttavaksi* kuvaa jo kirjoittajan tunteita onnettomuustilannetta kohtaan. Jopa pronominin valinta tekstissä ohjaa tekstiä neutraalimpaan tai tunteita osoittavampaan suuntaan: *se* on neutraalimpi pronomini kuin empaattisävytteinen *tämä*. Nimeäminen on asioiden kategorisoimista kirjoittajan näkökulmasta. Empatialla voidaan pyrkiä tuomaan tekstin lukijaa lähemmäs tekstissä esiintyviä henkilöitä, kun taas ironialla voidaan etäännyttää lukijaa tekstin henkilöistä ja tapahtumista.

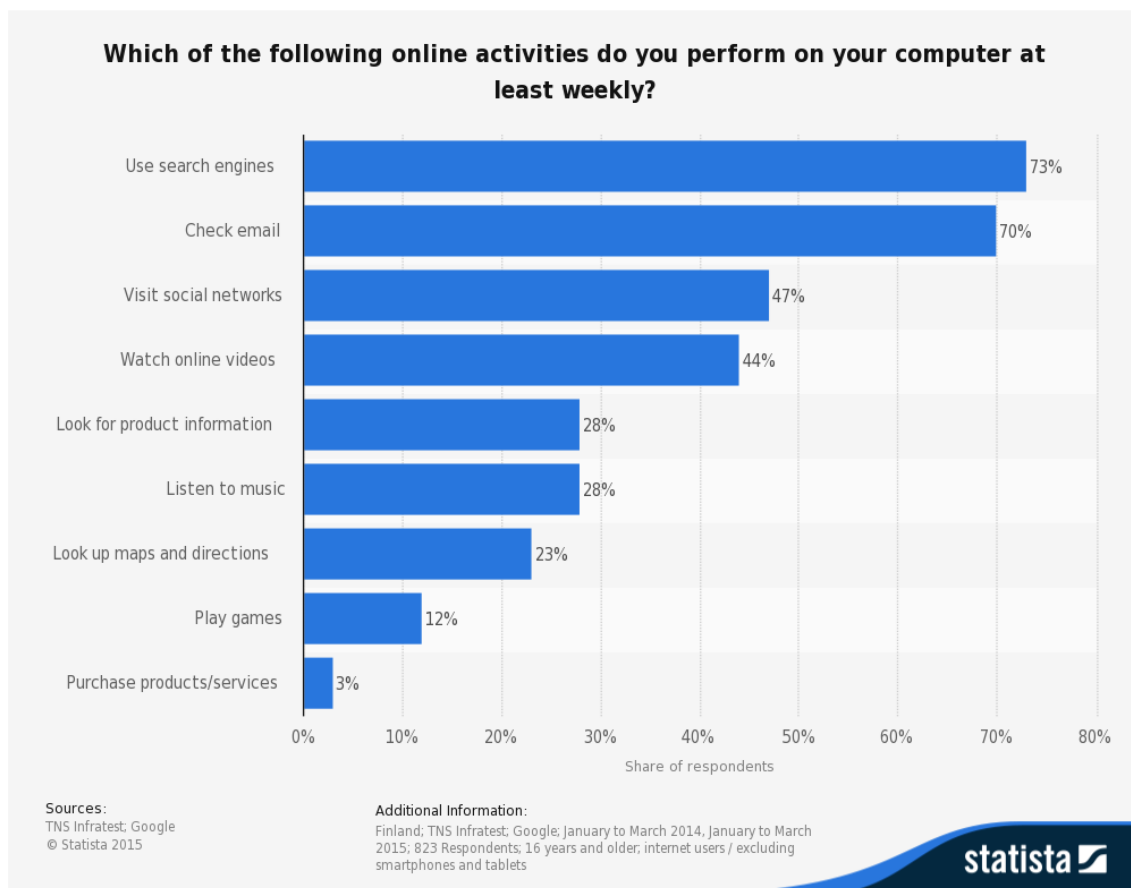
Myös tekstin tyyli voi vaikuttaa siihen, kuinka sitä tulkitaan. Neutraalissa asiatyylissä kirjoittajan persoona ei tule tekstissä esille, sanasto on neutraalia eikä kielellä leikitellä (Kielitoimiston kielioppiopas, 2015). Neutraali asiatyyli noudattaa myös yleiskielen suosituksia. Neutraalilla asiatyylillä kirjoitetussa tekstissä lukija voi keskittyä tekstin sisältöön. Rennompaa asiatyyliä edustavia tekstejä ovat esimerkiksi kolumnit. Niissä kirjoittajan persoona voi tulla esiin, mutta mikäli tekstissä on paljon tunnepitoisia ilmauksia, voi siitä tulla arkinen vaikutelma. Rentoa asiatyyliä epävirallisempia ovat arkinen juttelukirjoittelu ja puhekieli. Ilmaukset myös siirtyvät tekstin tyyliä toiseen ajan myötä. Neutraaliuden ja asiatekstiuden rajat ovat häilyviä ja muuttuvia. Tekstissä voidaan käyttää tehokeinona myös ironiaa, joka yleensä syntyy

niin kutsuttujen Gricen keskustelumaksiimien rikkomisesta (Kalliokoski, 1996b). Gricen keskustelumaksiimit käsittelevät tekstin laatua, määrää, yhtenäisyyttä ja tapaa eli sitä, että kirjoittajan tai puhujan on pysyttävä asiassa (Wilson & Sperber, 1981). Ironian keinoin voidaan tuoda esiin kirjoittajan omaa näkökantaa asiaan; usein ironia toimiikin parhaiten, jos lukija on asiasta samaa mieltä.

1.5 Internet-haku

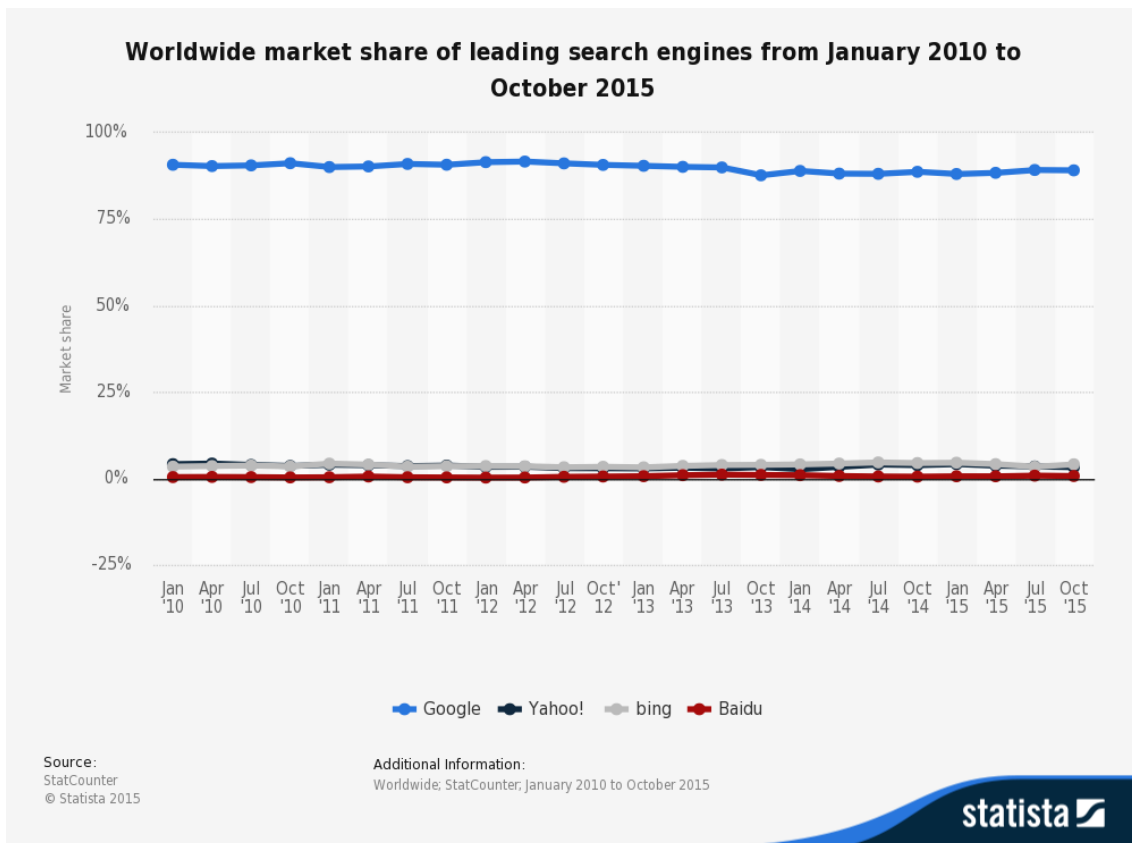
Vaikka perinteiset terveystiedon lähteet ovat edelleen suosituimpia ja luotetuimpia, tietoa haetaan nykyään myös internetistä, erityisesti Google-hakukoneella (Khoo, Bolt, Babl, Jury & Goldman, 2008). Khoon tutkimusryhmän laatimassa kyselytutkimuksessa 43 % vastaajista kertoi käyttävänsä internetiä terveystiedon hakuun, ja suurin osa heistä käytti nimenomaan Googlea tai jotakin muuta hakukonetta.

Ekin ja Niemelän (2010) tutkimuksen mukaan suomalaiset hakevat terveystietoa yhä enemmän internetistä. Vuonna 2009 kolmannes Ekin ja Niemelään kyselyyn vastanneista ei osannut sanoa mitään internet-pohjaisen tiedon luotettavuudesta. Vuonna 2015 suomalaisista 73 % ilmoitti käyttävänsä internetin hakukoneita viikoittain (Statista, the statistics portal, 2015b; Kuva 3). Useimmat ihmiset lukevat vain ensimmäisen hakutulossivun, ja viettävät sivulla aikaa noin 63 sekuntia (Scullard, Peacock & Davies, 2010). Tiedonhaku on siis varsin pintapuolista.

Kuva 3 Mitä suomalaiset tekevät tietokoneillaan vähintään viikoittain. Kuva Statista, haettu 11.12.2015 osoitteesta <http://www.statista.com/statistics/369427/weekly-online-activities-finland/>.

Google on Kaliforniassa sijaitseva, monikansallinen yritys, joka tarjoaa muun muassa internethakukone- ja ohjelmistopalveluja (Statista, the statistics portal, 2015a). Vuonna 2015 Google oli käytetyin internet-hakukone Yhdysvalloissa. Lokakuussa 2015 Google-hakukoneen markkinaosuus oli 89,3 %, kun toiseksi tulevan hakukoneen Bingin markkinaosuus oli 4,07 % (Statista, the statistics portal, 2015c; Kuva 4). Google on siten tällä hetkellä markkinaosuudeltaan ylivoimaisesti suurin hakukone.

Kuva 4 Hakukoneiden kansainvälinen markkinaosuus tammikuusta 2010 lokakuuhun 2015. Kuva Statista, haettu 11.12.2015 osoitteesta <http://www.statista.com/statistics/216573/worldwide-market-share-of-search-engines/>.

2 TUTKIMUKSEN TAVOITTEET

Tämän tutkimuksen tavoitteena on selvittää kriittisen lingvistisen analyysin avulla, kuinka asenteet fasilitoitua kommunikointia kohtaan tulevat esiin internet-kirjoitusten leksikaalisissa valinnoissa. Leksikaalisia valintoja käsitellään sen kautta, kuinka kirjoittaja nimeää fasilitoidun kommunikoinnin menetelmänä, menetelmän käyttäjän, menetelmän käytön avustajan sekä menetelmän käyttöä puolustavat ja vastustavat henkilöt. Myös kirjoitusten tyyppiä ja tyyliä tarkastellaan siinä määrin kuin ne vaikuttavat tekstistä heijastuviin asenteisiin. Tutkimuskysymys on siis seuraava:

1. Miten internet-kirjoituksissa nimeämiseen käytetyt leksikaaliset valinnat ilmaisevat kirjoittajan asennetta fasilitoitua kommunikointia kohtaan?

3 TUTKIMUSAINEISTO JA MENETELMÄT

Keräsin tutkimusaineiston Google-hakukoneella, jolla on hakukoneista tällä hetkellä suurin markkinaosuus (Statista, the statistics portal, 2015c). Valitsin Googlen hakukieleksi suomen, sillä tarkoitus on tutkia aineistoa vain suomenkielisiltä sivustoilta. Poistin Googlen hakuhistorian käytöstä ja tyhjensin selaimen sivuhistorian, jotta historiatiedot ja aiemmat haut eivät vaikuttaisi haun tuloksiin. Selaimena käytin Mozilla Firefoxia, joka on markkinaosuudeltaan kolmen suurimman joukossa Suomessa käytetyistä internet-selaimista (Statista, the statistics portal 2015d). Käytin aineiston keräämiseen hakusanoja ”fasilitoitu kommunikointi” ja ”fasilitoitu kommunikaatio”, koska sanat ”kommunikointi” ja ”kommunikaatio” esiintyvät havaintojeni perusteella alan suomenkielisissä teksteissä hyvin pitkälti synonyymeina. En käyttänyt pitkiä tai yksityiskohtaistavia hakulausekkeita, koska pyrin simuloimaan maallikon tekemää hakua aiheesta.

Valitsin molemmista hakutuloksista aluksi 10 ensimmäistä, sillä tyypillisesti myös tietoa Googella hakeva henkilö katsoo vain ensimmäistä hakutulossivua (Scullard, Peacock & Davies, 2010). Karsin saamistani hakutuloksista päällekkäisyydet. Ensimmäisillä tulossivuilla oli kuitenkin vain yksi fasilitoituun kommunikointiin positiivisesti suhtautuva kirjoitus, joten selasin tulossivuja eteenpäin kunnes sain poimittua mukaan kaksi muuta positiivisesti suhtautuvaa kirjoitusta, jotta aineisto ei painottuisi aivan niin vahvasti vain negatiivisesti suhtautuviin. Kirjoitusten lukumäärä ei ole tasapainossa, sillä positiivisesti suhtautuvia kirjoituksia on kolme ja negatiivisesti suhtautuvia yhdeksän. Koska tavoitteena on kuitenkin havainnollistaa maallikon näkökulmaa hakutuloksissa, halusin toteuttaa haun kuten maallikko sen olisi toteuttanut, enkä lähtenyt selaamaan hakutuloksia kauemmas. Pidemmälle selatessa tuloksissa alkoi esiintyä enemmän myös täysin aiheeseen liittymättömiä sivustoja. Kirjoituksen positiivisen tai negatiivisen suhtautumisen päättelin suoraan sisällöstä. Valtaosa teksteistä ilmaisi suoraan olevansa fasilitoidun kommunikoinnin puolesta tai sitä vastaan, tai asia ilmaistiin kutsumalla menetelmää esimerkiksi huijaukseksi.

Tutkin aineiston kriittisellä lingvistisellä analyysillä, koska helppokäyttöistä ja subjektiivista tekstin asennemittaria suomen kielelle ei vielä ole (Lennes, M., FIN-CLARIN, henkilökohtainen tiedonanto, 2.11.2015). Kriittistä lingvistiikkaa on yleensä käytetty tiedotusvälineiden tekstien tulkintaan (Ilmonen, 2015). Kriittisen lingvistisen

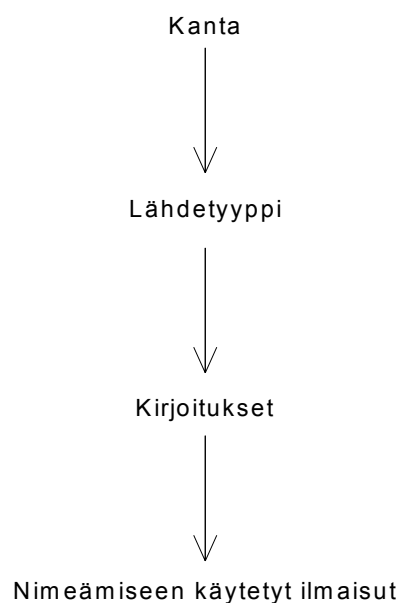
analyysin valintaa menetelmäkseni tukee se, että nykyaikana kuka tahansa voi kirjoittaa internetiin artikkeleja, joilla hän pyrkii tiedottamaan tai vaikuttamaan. Yksityishenkilön tai järjestön omilla sivuillaan julkaisemaa tekstiä voidaan siis myös tulkita kuten tiedotusvälineiden tekstiä, jolla on tiedottamisen ja vaikuttamisen valta.

Oman analyysini pohjasin löyhästi Eveliina Lohen (2015) pro gradu -työn metodiosioon. Lohi tutki työssään maahanmuuttajia käsitteleviä uutisia Kaleval-lehdessä. Hän luokitteli uutiset aihepiireittäin muun muassa maahanmuuttajien iän ja lähtömaan mukaan, ja analysoi tämän jälkeen leksikaaliset valinnat teksteissä ja otsikoissa aihepiirien mukaan. Minä luokittelin kirjoitukset positiivisesti ja negatiivisesti suhtautuviin, minkä lisäksi luokittelin ne kirjoituksen lähdeyyppin perusteella uutisiin ja lehtiartikkeleihin, tietosanakirjasivustoihin, blogeihin ja kotisivuihin sekä muihin, näiden kategorioiden alle sopimattomiin sivustoihin. Jokaisesta tekstistä poimin fasilitoijaan, fasilitoitavaan ja fasilitointiin menetelmänä viittaavat sanat sekä sanat, joilla viitataan menetelmää vastustaviin ja puolustaviin henkilöihin. Sanat muunsin tekstistä poimittaessa perusmuotoonsa, koska keskityin nimenomaan sanojen merkityssisältöön sinänsä, en niinkään sanojen taivutusten vaikutusta merkityksiin. Mikäli sana oli taivutettu monikkomuotoonsa ja sillä viitattiin selvästi ryhmään tai joukkoon, säilytin monikkomuodon. Jotkin ilmaisut voivat jo itsessään sisältää useamman kuin yhden sanan, joita ei voi luokitteluvaiheessa erottaa toisistaan vaikuttamatta merkitsevästi ilmaisun sisältöön, esimerkiksi ”puhekyvytön ihminen”.

Lohi (2015) analysoi tutkimuksessaan tekstien otsikot erillisenä itse leipätekstistä. Koska minun aineistossani kaikilla teksteillä ei ollut otsikoita, analysoin otsikot osana tekstiä. Lohen tutkimus käsittelee teksteissä myös huomattavasti enemmän uutisteksteille tyypillisiä kieliopillisia rakenteita, jotka eivät ole ainakaan sellaisenaan sovellettavissa minun työhöni. Lisäksi Lohi tutkii useampia kieliopillisia prosesseja, ei vain nimeämistä. Minä en ole kielitieteilijä, eivätkä taitoni riitä yhtä laajaan analyysiin. Minun tutkimukseni painottui siis nimenomaan nimeämisen tarkasteluun, ja pohjasin tutkimukseni Lohen pro gradu -työn nimeämistä ja leksikaalisia valintoja käsittelevään osioon. Käytin tukenani lisäksi mm. Heikkisen (1992; 1996), Koskelan (1992) ja Hautamäen (1995) tutkimuksia arvottavista asenteista sekä Jyrki Kalliokosken (1996a;

1996b) artikkeleita *Tekstianalyysi kriittisen lingvistiikan tyyliin ja Kieli, tunteet ja ideologia uutistekstissä*.

Ilmaukset ja sanat analysoin siten, että kävin ne läpi alla olevan kuvan (kuva 5) osoittamassa järjestyksessä. Ensimmäkin analysoin aineiston jaettuna kannan mukaan, eli käsittelin erikseen fasilitoituun kommunikointiin positiivisesti ja negatiivisesti suhtautuvat tekstit. Useimmissa teksteissä ilmaistiin suoraan, että fasilitoitua kommunikointia pidetään hyvänä tai huonona menetelmänä, joten päätelin kannan näistä ilmauksista. Käytin tukena kannan päättelyssä myös sitä, millaisin sanoin menetelmään viitattiin. Mikäli tällaista suoraa ilmausta ei ollut, eikä teksti sisältänyt esimerkiksi voimakkaasti tunnesisältöisiä ilmauksia, päätelin tekstin kannan olevan neutraali. Kantajaottelun alla analysoin tekstit järjestettynä tekstilähteen mukaan, eli ensin uutiset ja lehtiartikkelit, sitten tietosanakirjasivustot, kolmantena blogit ja kotisivut ja viimeisenä muut, näihin kategorioihin sopimattomat sivustot. Kategorialuokittelun alla käsittelin sivustot yksittäin, ja jokaisesta sivustosta käsittelin järjestyksessä niiden sisältämät nimeämiseen käytetyt ilmaukset koskien fasilitoitua kommunikointia menetelmänä, käyttäjää, avustajaa, menetelmän puolustajia ja vastustajia. Samalla arvioin tekstin tyyliä ja sen mahdollista vaikutusta leksikaalisten valintojen merkityssisältöön.

Kuva 5. Analyysin järjestys.

4 TULOKSET

Tässä luvussa kuvailen analyysin tuloksia. Taulukko 1 esittelee aineiston luokittelun fasilitoitua kommunikointia puolustaviin ja vastustaviin sivustoihin sekä eri sivustotyyppisiin. Aineistot on analysoitu taulukon mukaisessa järjestyksessä. Taulukosta voi havaita, että menetelmää vastustavia sivustoja on huomattavasti enemmän kuin puolustavia. Vahvimmin hakutuloksissa ovat edustettuina uutiset ja blogit. Taulukot 2 ja 3 koostavat aineistosta poimitut menetelmän, menetelmän käyttäjän, menetelmän käytön avustajan sekä puolustajien ja vastustajien nimeämiseen käytetyt ilmaukset. Suluissa on kerrottu, kuinka monta kertaa ilmaus esiintyy kyseisessä tekstissä. Lisäksi taulukoissa 2 ja 3 on linkit kuhunkin sivustoon. Linkit toimivat tutkimusta kirjoitettaessa, mutta niiden toimivuudesta myöhemmin ei voi antaa takeita. Ilmaukset on poimittu teksteistä esiintymisjärjestyksessä. Aineisto koostui yhdeksästä fasilitoituun kommunikointiin negatiivisesti suhtautuvasta kirjoituksesta ja kolmesta positiivisesti suhtautuvasta kirjoituksesta. Arvioin ilmausten merkityssisältöjä ja tekstin tyyliä ja sen mahdollista vaikutusta leksikaalisten valintojen merkityssisältöihin. Erilaisia kirjoitusten tyyliä ovat esimerkiksi neutraali asiatyyli, jota käytetään uutisteksteissä ja rento asiatyyli, joka sopii esimerkiksi kolumneihin (Kielitoimiston kielioppiopas, 2015).

Taulukko 1. Aineiston luokittelu.

Vastaan				Puolesta		
Uutiset	Tietosivustot	Blogit ja kotisivut	Muut	Uutiset	Blogit	Muut
Yle.fi uutinen Puoltaja.fi- verkkolehti Skeptikko-lehti Keskisuomalainen- lehti EriKa-lehti	Wikipedia	Paholaisen asianajaja -blogi Austpect- yrityksen kotisivu	SLNY:n lausunto	Lapin yliopiston väitöstiedote	Autismi ja vaihtoehtoiset kommunikaatiotavat -kotisivu	Fasilitoidun kommunikaation puolesta -Facebook- sivusto

Taulukko 2. Aineistosta poimitut nimeämiseen käytetyt ilmaukset; negatiivisesti suhtautuvat kirjoitukset. Suluissa on kerrottu, kuinka monta kertaa ilmaus esiintyy kyseisessä tekstissä.

	Menetelmä	Menetelmän käyttäjä	Menetelmän käytön avustaja	Menetelmän puolustaja	Menetelmän vastustaja
Yle.fi uutinen: http://yle.fi/uutiset/palkittu_tutkimus_fasilitoinnissa_kommunikoi_avustaja_ei_vammaisen/8235034	fasilitointi (1), fasilitoitu kommunikaatio (2), menetelmä (2), avustettu kommunikaatio (1), fasilitaatio (3)	vammaisen (1), vaikeavammaisen henkilö (1), autistinen henkilö (1), avustettu vammaisen (1), vammaisen henkilö (1), kouluikäinen lapsi (1), lapsi (1)	avustaja (4)	-	-
Puoltaja-verkkolehti: http://www.puoltaja.fi/vapaaehtoisuus/fasilitointi-ei-sovellu-puhevammaisen-kommunikaatiomenetelmaksi	fasilitointi (33), fasilitoitu kommunikaatio (2), menetelmä (3), fasilitointimenetelmä (2), fasilitointitekniikka (2)	puhevammaisen (32), puhumaton autisti (2), henkilö (1), Tuomas Alatalo (1), autisti (2), vaikeasti tai ei lainkaan viestivä henkilö (1), läheinen (1), hoidettava (1)	fasilitoija (12), kommunikaatioavustaja (1)	australialainen erityisopettaja Rosemary Crossley (1), Crossley (2), Yhdysvaltalainen valtiotieteilijä Douglas Biklen (1), Biklen (1)	Kansainvälinen tiedeyhteisö (1), australialaiset Margot Prior ja Robert Communs (1), tutkimusryhmät (1), USA:n lasten ja nuortenpsykiatrien järjestö (1), keskeiset lääketieteen ja hoitoalan ammattilaisten organisaatiot (1), ammatillaisia edustavat organisaatiot (1), viranomaiset (1), puheterapeuttiliiton ammattietäinen toimikunta (1), erityispedagogiikan professori Timo Saloviita (1), Lastensuojelun keskusliiton tutkija Heikki Sariola (1), vammaisjärjestöt (1)
Skeptikko-lehti: http://www.skeptis.fi/lehti/2013/Skeptikko-2013-2_paakirjoitus.pdf	fasilitoitu kommunikaatio (1), menetelmä (5), kiistelty menetelmä (1), fasilitointi (9), tuettu kommunikaatio (4)	vammaisen henkilö (2), cp-vammaisen Tuomas Alatalo (1), asiakas (2), kehitysvammaisen henkilö (1), henkilö (1), vammaiset lapset ja aikuiset (1)	Tekstissä kuvaillaan fasilitointitapahtumaa, mutta avustajaa ei missään vaiheessa nimetä	Opetushallitus (6), Oulun Tervaväylän ja Jyväskylän Haukkarannan koulu (2), valtion erityiskoulut (1), vaikeavammaisten ihmisten asumispalveluja tarjoavat säätiöt, yhdistykset ja kuntayhtymät (1), Savon Vammaisasuntosäätiö (2), Autismiliitto (1), Kehitysvammaliitto (1), Tikoteekki (1), kansainvälinen ISAAC-järjestö (1), ISAAC (1), Kirkonsalmen asumisyksikkö (1), Itä-Suomen yliopisto (1), professorit Eija Kärnä-Lin ja Juhani Laurinkari (1), YTT Anja Saarinen	tiedeyhteisön enemmistö (1), Timo Saloviita (1), Heikki Sariola (1), terveys- ja sosiaali- tai opetusministeriö (1), julkisen terveydenhuollon tahot (1), autismi- ja kehitysvammajärjestöt (1), lääketieteen ja vammaisalojen ammatillaisjärjestöt (1)

Taulukko 2 jatkuu. Aineistosta poimitut nimeämiseen käytetyt ilmaukset; negatiivisesti suhtautuvat kirjoitukset. Suluissa on kerrottu, kuinka monta kertaa ilmaus esiintyy kyseisessä tekstissä.

	Menetelmä	Menetelmän käyttäjä	Menetelmän käytön avustaja	Menetelmän puolustaja	Menetelmän vastustaja
Keskisuomalainen-lehti: http://www.ksml.fi/uutiset/kotimaa/tuettu-kommunikointi-herattaa-kiistoja/1328828	tuettu kommunikointi (2), fasilitointi (4)	vammaiset (1), autistit (2), autistiset lapset (1), asiakas (1), tuettava (2), henkilö (1)	tukija (2)	menetelmän kannattajat (1), Savon vammaisasuntosäätiö (1), Itä- Suomen yliopiston tekeillä oleva tutkimus (1)	autististen lasten avustaja, koulutusyrittäjä Heta Pukki (1), Erityispedagogiikan professori Timo Saloviita (1)
EriKa-lehti: http://users.jyu.fi/~saloviit/tutkimus/Saloviita.Erika.2006.pdf	fasilitaatio (17), fasilitoitu kommunikaatio (2), fasilitointi (3), menetelmä (3)	vaikeavammainen henkilö (2), vaikeavammaisiksi ja autistisiksi diagnosoidut henkilöt (1), avustettava henkilö (2), Tuomas Alatalo (6), vaikeasti cp-vammainen Tuomas Alatalo (1), Tuomas (6), Alatalo (1), kirjoittajat (1), henkilöt, jotka ilman apua pystyvät jonkin verran kirjoittamaan itse (1), henkilö (2), vammainen henkilö (3), lapsi (1)	avustaja (9), fasilitointia käyttävät henkilöt (1)	pieni osa tiedemaailmaa (1), Helsingin sanomat, WSOY ja joukko korkeasti koulutettuja ammattilaisia (1), äiti (1), lastenpsykiatri Jari Sinkkonen (1), pieni osa tiedemaailmaa ja ammattilaisia (1), Douglas Biklen (1), Biklen (2), rouva Alatalo (1)	kriitikot (1), joukko tieteellisiä ja ammatillisia seuroja (1), cp-liiton tiedottaja Sini Pällikkö (1), toisinajattelijat (1)
Wikipedia: https://fi.wikipedia.org/wiki/Tuettu_kommunikoinnin_harjoitteluteknikka	tuettu kommunikoinnin harjoitteluteknikka (2), fasilitoitu kommunikointi (3), fasilitointi (10), tuettu kommunikointi (1), menetelmä (3)	puhetaidoton ihminen (1), fasilitoitava (2), puhetaidoton (1), ihminen (1), cp-vammainen lapsi (1), vaikeasti cp- vammainen Tuomas Alatalo (1), puhevammainen (1), Tuomas Alatalo (1), lapsi (1), kommunikoiva henkilö (1), fasilitoitava (2), puhekyvytön ihminen (1), fasilitoiva henkilö (1), avustettava (1)	fasilitoija (4), avustaja (5)	menetelmän tunnetuin kehittäjä – australialainen Rosemary Crossley (1), tunnetuin puolestapuhuja – Joensuun yliopiston erityispedagogiikan professori Eija Kämä-Lin (1),	Jyväskylän yliopiston erityispedagogiikan professori Timo Saloviita (1), Lastensuojelun keskusliiton tutkija Heikki Sariola (1), Helsingin seudun yliopistollisen sairaalan johto (1), HYKS (1)

Taulukko 2 jatkuu. Aineistosta poimitut nimeämiseen käytetyt ilmaukset; negatiivisesti suhtautuvat kirjoitukset. Suluissa on kerrottu, kuinka monta kertaa ilmaus esiintyy kyseisessä tekstissä.

	Menetelmä	Menetelmän käyttäjä	Menetelmän käytön avustaja	Menetelmän puolustaja	Menetelmän vastustaja
Autspect-yrityksen kotisivu: http://autspect.fi/fasilitoinnin_ri_skit.htm	fasilitointi (14), menetelmä (6), tuettu kommunikointi (1), tuettu kommunikoinnin harjoittelutekniikka (1), fasilitoitu kirjoittaminen (1)	fasilitoitu oppilas (1), asiakas (1), autistiset ihmiset (1), tuettava henkilö (1), tuettava henkilö (1), henkilö (1), vammainen henkilö (2), puhe- ja kirjoitustaidottomalta vaikuttava tai vain hyvin niukasti puhuva/kirjoittava henkilö (1)	muut ammattiryhmät (1), fasilitointia soveltavat ammattilaiset (1), tukija (4), fasilitoija (1)	jotkut suomalaiset tutkijat ja professorit (1), marginaalisen pieni joukko (tutkijoiden ja ammattilaisten parissa) (1), menetelmän kannattajat (1)	useat keskeiset lääketieteen ja vammaisalan ammattilaisjärjestöt USA:ssa ja Iso-Britanniassa (1), useiden maiden terveysviranomaiset (1), kansalliset autismijärjestöt (1), Suomen Puheterapeuttiliitto ry (1)
Paholaisen asianajaja -blogi: http://paholaisen-asianajaja.blogspot.fi/2013/06/fasilitointia-suomessa.html	fasilitointi (11)	halvaantunut, cp-vammaisen tai autistinen ihminen (1), fasilitoinnilla kommunikoiva (1), ennen niin autiota elämää viettänyt ihminen (1), Koomapotilas Rom Houben (1), Jemma Leech (1), Jemma (5), tyttö (1), pieni tyttö (1)	fasilitoinnissa avustava henkilö (1), perheenjäsen (1), äiti (1), avustaja (1)	fasilitointiin luottavat (1)	-
SLNY:n lausunto: http://slny-fi-bin.directo.fi/@Bin/e48f255b3a72fb7dbd2fc1859abcadd/1447311396/application/pdf/174870/Fasilitoitu%20kommunikaatio_SLNY%20lausunto%202014.pdf	fasilitoitu kommunikaatio (3), fasilitoitu eli tuettu kommunikaatiomenetelmä (1), fasilitaatiomenetelmä (1), tuettu kommunikaatio (1), fasilitointi (2), fasilitaatiolla tuotettu kommunikaatio (1), fasilitaatiotekniikka (1), fasilitoitu kommunikaatiomenetelmä (1)	vaikeasti kommunikaatorajoitteiset (1), syvästi kehitysvammaiset tai autistiset henkilöt (1), fasilitoitava henkilö (1), henkilö (2), avustettava henkilö (4), tuettava henkilö (1), fasilitoitava (1), yksilö (2), lapsi (1), henkilöt, jotka eivät kykene kommunikoimaan itsenäisesti (1), kehitysvammaiset ja autistiset lapset	fasilitoija (3), menetelmää käyttävät (1), avustaja (1)	-	-

Taulukko 3. Aineistosta poimitut nimeämiseen käytetyt ilmaukset; positiivisesti suhtautuvat kirjoitukset. Suluissa on kerrottu, kuinka monta kertaa ilmaus esiintyy kyseisessä tekstissä.

	Menetelmä	Menetelmän käyttäjä	Menetelmän käytön avustaja	Menetelmän puolustaja	Menetelmän vastustaja
Lapin yliopiston väitöstiedote: http://www.ulapland.fi/Suomeksi/Tutkimus/Vaitokset/2009?showlocation=b59019f2-cb10-4850-a709-fec8152d6385&newsID=bbfc5b7c-0d30-403e-b15c-bc9aa5d0b4c6	tuettu kommunikointi (2), tuetun kommunikoinnin menetelmä (2), menetelmä (8)	vammaiset henkilöt (2), autistiset henkilöt (joilla ei ole muuta toimivaa kommunikointimenetelmää) (1), kommunikaatiovammaiset henkilöt (1), kommunikooja (2), avustettava (4)	avustaja (6), menetelmää käyttävä avustaja (1)	-	-
Autismi ja vaihtoehtoiset kommunikaatiotavat -kotisivu: http://picturewoman.suntuubi.com/?cat=23	fasilitointi (2), Facilitated Communication (2), tekniikka (16), tuettu kommunikoinnin harjoittelutekniikka (1), tuettu kommunikointi (14), kansainvälinen tekniikka (1), Facilitated Communication Training (1), menetelmä (2)	henkilö, jonka puheentutto on häiriintynyt tai sitä ei ole ollenkaan (1), kommunikoiva henkilö (6), kommunikoija (2), kommunikaatiohäiriöstä kärsivät (1), cp-vammaisen tyttö (1), vammaisryhmät (1), autistit ja kehitysvammaiset (1), tuetusti kommunikoiva henkilö (1), yksilö (1), tekniikan avulla harjoitelleet henkilöt (1), vammaiset henkilöt (1), aiemmin vaikeasti kehitysvammaisiksi luokitellut henkilöt (1), kommunikaatiohäiriöistä kärsivä henkilö (1) vammaisen (3), sitä tarvitseva (1), puhevammaisen (2), henkilö (3), avustettava (1), yksilö (1), FC-käyttäjä (1), autistinen ja fasilitoiva Veikko Päättalo (1), fasilitoiva autisti (1), autisti (1), fasilitoiden kirjoittava autisti (1), sitä käyttävä (1), puhevammaisen ihminen (1), menetelmän käyttäjä (1), cp-vammaisen nainen (1), Tim Chan (1), 16-vuotias Tim Chan (1), puhumaton autisti (1)	avustava henkilö (3), avustaja (5)	australialainen DEAL-kommunikaatiokeskuksen johtaja Rosemary Crossley (1), Crossley (1), yhdysvaltalainen erityispedagogiikan professori Douglas Biklen (1), Elizabeth Houser (1), Rosemary Crossley (1), Douglas Biklen (1), allekirjoittanut (1), Biklen (1), tutkijat (jotka ovat tutkineet tuettua kommunikointia luonnollisissa olosuhteissa tai harjaannuttaneet kommunikoivia henkilöitä) (1), osa tämän tekniikan tutkijoista (1)	vankasti koeasetelmalla tehtyihin tutkimukseen luottavat alan tutkijat (1)
Fasilitoidun kommunikaation puolesta -Facebook-sivusto: https://www.facebook.com/Fasilitoidun-kommunikaation-puolesta-738865062807941/	fasilitoitu kommunikaatio (9), tuettu kirjoittaminen (3), menetelmä (2), tuetun kirjoittamisen harjoitusmenetelmä (1), fasilitointi (6), fasilitaatio (2)	(1), autistinen ja fasilitoiva Veikko Päättalo (1), fasilitoiva autisti (1), autisti (1), fasilitoiden kirjoittava autisti (1), sitä käyttävä (1), puhevammaisen ihminen (1), menetelmän käyttäjä (1), cp-vammaisen nainen (1), Tim Chan (1), 16-vuotias Tim Chan (1), puhumaton autisti (1)	kommunikaation avustaja (3), avustaja (1), fasilitaattori (2), puhevammaisten tulkki (1), tulkki (1)	tämän sivun tukijat (1), Autismiliiton pj Mirjami Hagman (1), Syracusan yliopisto (1), kommunikaation ja inklusion instituutti (1), Autismi-lehti (2), fasilitoidun kommunikaation pioneeri Rosemary Crossley (1)	vastustaja (1), laitoshoidossa olevan cp-vammaisen naisen vanhemmat (1)

4.1 Nimeämiseen käytettyjen ilmaisujen ja tekstityylin analyysi

Analyysissa *kursivoidut* sanat ovat teksteistä poimittuja menetelmään, menetelmän käyttäjään, käytön avustajaan sekä puolustajiin tai vastustajiin viittaavia ilmauksia. Alleviivatut osiot puolestaan ovat teksteistä poimittuja esimerkkilauseita tai lauseen osia, jota esittävät sanojen ilmenemistä tekstissä.

Yle.fi uutinen: Palkittu tutkimus: Fasilitoinnissa kommunikoi avustaja, ei vammainen

Yle.fi on Suomen Yleisradion verkkopalvelu, jossa julkaistaan muun muassa uutisia ja tv-ohjelmatietoja (Yle.fi, 2016). Uutiset kirjoitetaan yleensä asiatyyliin (Kielitoimiston kielioppiopas, 2015), joten on oletettavissa, että Yleisradion internetsivuilla julkaistu uutinen edustaa hyvää, neutraalia asiatyyliä.

Ylen uutisessa viitataan fasilitointiin menetelmänä sanoilla *fasilitointi*, *fasilitoitu kommunikaatio*, *menetelmä*, *avustettu kommunikaatio* ja *fasilitaatio*. Kukin sana esiintyy 1–3 kertaa, eli suurta eroa sanojen ilmenemisen välillä ei ole. Yhtä lukuun ottamatta kaikki käytetyt sanat ovat suhteellisen neutraaleja käännösversioita englannin termistä *facilitated communication*. *Menetelmä* puolestaan on neutraali, tekstissä ilmenevään tarkoitteeseen viittaava sana. Menetelmän käyttäjästä puhuttaessa Ylen uutistekstissä korostuu menetelmää käyttävän henkilön vammaisuus tai oireyhtymä, kuten lauseessa ”-fasilitaatio tosiasiaassa heikeintää vammaisen henkilön ilmaisumahdollisuuksia.” Seitsemästä käytetystä sanasta kaksi on neutraaleja — *kouluikäinen lapsi* ja *lapsi* — muut viisi sisältävät viittauksen vammaisuuteen tai autismiin, esimerkiksi *vaikeavammainen henkilö*, yksi avustamisen tarpeeseen. Henkilön kommunikointikykyä ei nimeämisessä tuoda esiin, eikä hänen omaa toimintaansa tekstissä korosteta. Menetelmän käytön avustajaan viitataan ainoastaan neutraalilla sanalla *avustaja*, joka kuitenkin avustaa-sanana -jA-johdoksena korostaa henkilön aktiivista toimintaa menetelmän käyttäjän apuna. Menetelmän käyttäjän oletetaan siis tarvitsevan apua toiminnassaan. Kaiken kaikkiaan Yle.fi:n uutistekstissä nimeämiseen käytetyt ilmaukset ovat neutraaleja ja asiatyyliin sopivia.

Puoltaja-verkkolehti: Fasilitointi ei sovellu puhevammaisen kommunikaatiomenetelmäksi

Puoltaja on vapaaehtoisvoimin toimiva, autismin kirjoja käsittelevä verkkolehti. (Puoltaja, 2016). Lehteen saa kuka tahansa lähettää kirjoituksiaan, eikä lehdellä ole yhtenäistä kantaa, vaan kaikenlaiset autismit käsittelevät kirjoitukset hyväksytään. Koska kirjoittajia tai kirjoitusten tyyppiä ei ole rajattu, lehden artikkelien tyyliä on vaikea ennakoida. Aineistossani oleva artikkeli vaikuttaa mielipidekirjoitukselta, ja mielipidekirjoitusten tyyli voi olla hyvin vaihteleva, usein kuitenkin rentoa asiatyylillä (Kielitoimiston kielioppiopas, 2015). Tekstin lopussa on toimituksen huomautus siitä, että kirjoitus ei edusta lehden kantaa, ja toimituksen mukaan menetelmä voi olla käyttökelpoinen.

Puoltaja-verkkolehden viittaukset fasilitoituun kommunikointiin menetelmänä ovat neutraaleja muunnoksia englanninkielisestä termistä. Selvästi eniten, 33 kertaa, on käytetty yksinkertaista muotoa *fasilitointi*. Menetelmän käyttäjään tekstissä viitataan 32 kertaa sanalla *puhevammaisen*, joka korostaa henkilön kyvyttömyyttä puhua, mutta ei tuo ilmi hänen muita toimintahäiriöitään, kuten lauseessa ”-- eikä fasilitoinnin avulla tuotettuja viestejä saisi pitää puhevammaisen oman tahdon ilmauksina”. *Vaikeasti tai ei lainkaan viestivä henkilö* ilmauksena sisältää samanlaisen merkityksen. Toisaalta tekstissä mainitaan myös *autisti* ja *puhumaton autisti*, jotka molemmat ilmaisuna sisältävät myös viittauksen vaikeampaan oireyhtymään, koska autisteilla tiedetään voivan olla muitakin kommunikoinnin tai sosiaalisen toiminnan ongelmia kuin puhekyvyttömyys (Vanhala, 2014). Tekstissä käytettävät ilmaukset *läheinen* ja *hoidettava* sisältävät suuremman merkitysarvon. *Läheinen* on joku, joka on meille tärkeä ja jolle emme halua tapahtuvan pahaa. Käyttämällä tällaisia hyvin empaattisia ilmauksia fasilitoitua kommunikointia kritisoidessa tekstissä kirjoittaja vetoaa lukijan tunteisiin ja pyrkii tuomaan asiaa lähemmäs lukijaa. *Hoidettava* passiivisena hoitavansa vA-partisiippina sisältää implikaation hoidon kohteena olevasta, siis heikosta ja avuntarpeessa olevasta henkilöstä, jota on puolustettava, kuten lauseessa ”--että fasilitointi tarjoaisi heidän läheiselleen tai hoidettavalleen toimivan tavan ilmaista itseään”. Teksti sisältää myös viittauksen tunnetuimpaan suomalaiseen fasilitoidun kommunikoinnin käyttäjään, *Tuomas Alataloon*: ”--jossa selvitettiin julkisuudessa esillä

olleen *Tuomas Alatalon* tapausta”. Esittelemällä todellisia henkilöitä haetaan aiheeseen luotettavuutta ja sidotaan asia todellisuuteen.

Menetelmän käytön avustajasta käytetään ilmaisuja *fasilitoija* ja *kommunikaatioavustaja*. Molemmat sanat sisältävät aktiivisen toimijan roolin verbeistä johdettuina substantiiveina vastakohtana lähinnä henkilön kyvyttömyyttä korostaville, menetelmän käyttäjää kuvaaville sanoille. Näissä sanoissa on havaittavissa pieni sävyero fasilitoijan korostaessa avustajan aktiivisempaa roolia toiminnan fasilitoijana eli helpottajana, kun taas *kommunikaatioavustaja* korostaa työn avustavaa roolia, jolloin kommunikaatio jäisi kuitenkin menetelmän käyttäjän harteille. Sanat esiintyvät tekstissä kuitenkin rinnasteisina: ”-- tekstit ovat aina paljastuneet *kommunikaatioavustajan* eli *fasilitoijan* tuottamiksi.”

Menetelmän puolustajista tekstissä mainitaan *Rosemary Crossley* ja *Douglas Biklen* nimineen ja titteleineen, ei muita. Vastustajiin on lueteltu paitsi useita henkilöitä nimineen ja titteleineen myös erilaisia järjestöjä, organisaatioita, viranomaisia ja jopa *kansainvälinen tiedeyhteisö* yhtenä suurena joukkona. Tällaisilla ilmauksilla haetaan tekstiin luotettavuuden ja vaikuttavuuden tuntua. Tätä kutsutaan auktoriteettiin vetoavaksi strategiaksi, eli nostamalla esiin merkityksellisiä, arvovaltaisia tahoja kantansa tueksi kirjoittaja pyrkii saavuttamaan argumentilleen uskottavuutta (Walton & Woods, 1974; Ylikoski, 1998; Kuva 3.). Teksti kokonaisuudessaan on kirjoitettu hyvällä rennolla asiatyylillä, ja siinä on käytetty vain hyvin vähän neutraalista asiatyylisiä poikkeavia ilmauksia.

Skeptikko-lehti: Pääkirjoitus 2/2013

Skeptikko on Skepsis ry:n jäsenlehti (Skepsis ry, 2016a). Skepsis ry on skeptikkojen perustama ”aatteellisesti sekä uskonnollisesti sitoutumaton tieteellinen ja valistuksellinen järjestö” (Skepsis ry, 2016b). Teksti on lehden pääkirjoitus. Kirjoitus on julkaistu oman erikoisalansa lehdessä, joten siinä voi esiintyä alalleen tyypillistä termistöä tai kirjoitustapaa, ja kirjoittajan tyyli voi alasta riippuen paistaa tekstistä läpi (Kielitoimiston kielioppiopas, 2015).

Skeptikko-lehden artikkelissa fasilitoituun kommunikointiin viitataan kerran negatiivissävytteisellä ilmauksella *kiistelty menetelmä*. Kiistelty on passiivin partisiippimuotoinen, kiistellä-verbistä johdettu vakiintunut ilmaisu, joka kertoo, että kiistelijöiden joukko jää avoimeksi: emme tiedä, ketkä kiistelevät. Selvää on kuitenkin, että menetelmästä ei olla yksimielisiä, eikä sen luotettavuudesta ole siis takeita. Muutoin menetelmästä käytetään hyvinkin neutraaleja, muissakin teksteissä esiintyviä ilmauksia, kuten *menetelmä* ja *fasilitointi*. Menetelmän käyttäjään viittaavat ilmaukset sisältävät kahta lukuun ottamatta kaikki viittauksen käyttäjän toiminnallisiin puutteisiin, esimerkiksi *vammainen henkilö*, joka korostaa käyttäjän tilaa tuen ja avun tarvitsijana, kuten ”—tiedostamattomaan viestien kirjoittamiseen vammaisen henkilön puolesta.” Menetelmän käytön avustajaa tekstissä ei nimetä ollenkaan, vaikka avustustapahtumaa sinänsä kuvaillaan, esimerkiksi ”Asiakkaita pidettiin kädestä tai ranteesta ja heidän sormellaan naputettiin nopeaan tahtiin --”. Tällainen tekijän häivyttäminen saa avustustilanteen vaikuttamaan myös epäilyttävämmältä, kun avustettava henkilö on nimeämättömän toimijan toiminnan kohteena, sen sijaan että häntä tukisi esimerkiksi avustaja.

Menetelmää puolustavia tahoja tekstissä on nimetty useita, sekä henkilöitä nimineen ja titteleineen että erinäisiä järjestöjä ja organisaatioita. Vastustajia nimetään ympärilyöreämmin lukuun ottamatta tunnetuimpia vastustajia *Timo Saloviitaa* ja *Heikki Sariolaa*. Huomionarvoinen nimitys on kuitenkin *tiedeyhteisön enemmistö*: ”—tiedeyhteisön enemmistön kanta on, että menetelmä ei toimi lainkaan --”. Tämä korostaa sitä, että arvostettuna pidetystä *tiedeyhteisöstä* valtaosa on kuitenkin menetelmää vastaan, vaikka puolustajissa onkin monia tunnettuja järjestöjä. Puolustajia ja vastustajia nimeävät valinnat ovatkin mielenkiintoisia siksi, että niissä auktoriteettiin vetoava strategia tuntuu kääntyvän pääläelleen. Menetelmää vastustavassa tekstissä olettaisi nimenomaan menetelmän vastustajia nimettävän tarkemmin ja puolustajien jäävän epämääräisemmin nimetyiksi. Kirjoittaja käyttääkin henkilön asemaa fasilitoidun kommunikaation puolustajana häntä vastaan, eli käyttää *ad hominem* -argumenttia (Ylikoski, 1998; Kuva 4.). Kirjoittaja haluaa kenties myös osoittaa, että vaikka kaikki nämä nimetyt tahot ovat menetelmän puolella, kuitenkin arvovaltaisen tiedeyhteisön *enemmistö* on hänen kantansa takana.

Teksti kokonaisuutena on kirjoitettu rentoon asiatyyliin. Siinä on käytetty joitakin tunnepitoisia ilmauksia, kuten ”Kommunikointi videoissa oli epäuskottavaa ja kehitysvammaisten henkilöiden arvokkuutta ja itsemääräämisoikeutta loukkaavaa.” mutta kieli on hyvää yleiskieltä. Valtaosa käytetyistä ilmauksista on tyyliään neutraaleja.

Keskisuomalainen-lehti: Tuettu kommunikointi herättää kiistoja

Koska Keskisuomalainen on sanomalehti, sen voi olettaa käyttävän uutisartikkeleissaan neutraalia asiatyyliä (Kielitoimiston kielioppiopas, 2015).

Keskisuomalainen-lehti käyttää artikkelissaan kahta yleisesti käytössä olevaa neutraalia termiä *tuettu kommunikointi* ja *fasilitointi*. Tuettu kommunikointi sinänsä sisältää enemmän viittauksia siihen, että kyse todella olisi kommunikoinnista, ja se on menetelmän puolustajien suosima termi (Wombles, 2014). Toisaalta kyse on myös Suomessa varsin vakiintuneesta termistä. Menetelmän käyttäjään viitataan kahdesti neutraaleilla termeillä *asiakas* ja *henkilö* ja muut ilmaukset sisältävät joko viittauksen henkilön vammaisuuteen tai oireyhtymään tai, kuten kaksi kertaa tekstissä, sanalla *tuettava*, joka tukea-verbin passiivisena vA-partisiippina viittaa menetelmän käyttäjään toiminnan kohteena, kuten lauseessa ”Tukija saattaa myös purkaa omia aggressioitaan tuettavan kautta.” Menetelmän käytön avustajaan viitataan vain kahdesti ilmaisulla *tukija*, joka on tukea-verbin jA-johtimellinen substantiivi eli usein aktiivinen toimija. Näin menetelmän käytön avustaja saa aktiivisemmän aseman kuin menetelmän käyttäjä, jonka asemaan viitataan passiivisella *tuettavalla*. Menetelmää puolustaviin tahoihin viitataan hyvin neutraalilla ilmauksella *menetelmän kannattajat*, joka kertoo vain sen, että on olemassa ihmisjoukko, joka kannattaa menetelmää. Lisäksi viitataan *Salon vammaisasuntosäätöön* nimellä ja epämääräisesti *tutkimukseen*: ”Saman vahvistaa Itä-Suomen yliopistossa tekeillä oleva tutkimus.” Vaikka tutkimus sanana herättää varsinkin maallikossa helposti ajatuksia luotettavasta tiedonlähteestä, *tutkimus* on vasta tekeillä, eikä sen tuloksista voida siis päätellä mitään varmaa. Vastustajiin viitataan näiden koko nimillä ja titteleillä. Menetelmän vastustajien nimeäminen tarkasti pyrkii luomaan käsityksen siitä, että nämä henkilöt ovat arvovaltaisia ja heidän kantansa on luotettava. Käytössä on siis auktoriteettiin vetoava argumentointistrategia (Walton &

Woods, 1974; Kuva 3.). Mahdollisesti kirjoituksessa on myös hieman me ja muut -asetelmaa, jolla epämääräinen vastustajien joukko asetetaan arvovaltaisia ”oikean kannan” tukijoita vastaan (Jokinen, Juhila & Suoninen, 1999).

Kaiken kaikkiaan tämä lehtikirjoitus edustaa neutraalia asiatyyliä, eikä nimeämisessä käytetyissä ilmauksissa esiinny esimerkiksi tunnepitoista kieltä.

EriKa-lehti: Fasilitaatio on vahingollista hölynpölyä

EriKa-lehti käsittelee erityispedagogisia tutkimusaiheita, ja se on suunnattu varhaiskasvattajille, opettajille ja muille opetustyön parissa työskenteleville (Peda.net, 2016). Lehden sisältöön kuuluvat tutkimusartikkelit, teema-artikkelit sekä kolumnit ja kirja-arvostelut. Toimitus valitsee julkaistavat artikkelit ja voi ehdottaa niihin muutoksia. Koska lehti on erikoisalan oma lehti ja sen sisältöön lukeutuvat sekä tutkimusartikkelit että kolumnit, lehden kirjoitusten tyyli voi vaihdella neutraalista asiatyylistä rennompaan asiatyyliin (Kotimaisten kielen keskus, 2015). Aineistossani oleva artikkeli on kolumni ja edustaa siis todennäköisesti rentoa asiatyyliä, jossa voi esiintyä myös tunnepitoisia ilmauksia.

Myös EriKa-lehden kolumnissa käytetään itse menetelmästä neutraaleja, englanninkielisestä termistä käännettyjä ilmauksia, kuten *fasilitointi*, esimerkiksi ”Fasilitoinnissa avustaja pitää kiinni vaikeavammaisen henkilön kädestä ja ohjaa tätä osoittamaan näppäimiä.” Menetelmän käyttäjistä tekstissä käytetään jonkin verran neutraaleja ilmauksia kuten *henkilö* ja *lapsi*. *Tuomas Alataloon* viitataan useita kertoja, ja hänen kohdallaan kirjoittaja tuo esiin vaikean cp-vammaisuuden: ”-- toivat julkisuuteen vaikeasti CP-vammaisen Tuomas Alatalon.” Kirjoittaja viittaa menetelmän käyttäjiin vammaisina yhteensä kuusi kertaa ilmauksilla *vammainen henkilö*, *vaikeavammainen henkilö* ja *vaikeavammaisiksi diagnosoidut henkilöt*, kuten myös ensimmäisessä lainauksessa. Lisäksi kirjoittaja käyttää kahdesti ilmaisua *avustettava henkilö*, mikä asettaa menetelmän käyttäjän passiiviseen, toiminnan kohteena olevaan asemaan avustaa-verbin vA-partisiipin passiivilla. Toisaalta kerran menetelmän käyttäjiin viitataan aktiivimuotoisella jA-johtimellisella kirjoittaa-verbistä muodostetulla substantiivilla *kirjoittajat*, joka kuitenkin tuo esiin ajatuksen siitä, että

menetelmän käyttäjä olisi nimenomaan aktiivinen toimija ja kirjoittaisi itse: ”-- joiden väitettiin olevan aitoja kirjoittajia.”. Menetelmän käytön avustajaan viitataan yhteensä yhdeksän kertaa sanalla *avustaja*, joka jA-johtimellisena substantiivina viittaa aktiivisempaan toimintaan kuin *avustettava henkilö*, mutta voidaan kuitenkin tulkita neutraaliksi ilmaukseksi. Tekstissä menetelmän käytön avustajasta kerran käytetty ilmaisu *fasilitointia käyttävät henkilöt* sen sijaan viittaa kirjoittajan näkemykseen avustajasta menetelmän käyttäjänä sen sijaan, että menetelmän käyttäjä olisikin avustettavana oleva henkilö.

Kertoessaan menetelmää puolustavista tahoista kirjoittaja käyttää kerran ilmaisua *pieni osa tiedemaailmaa* ja kerran *pieni osa tiedemaailmaa ja ammattilaisia* tuoden näin esiin, että menetelmän tukijoita ei tässä — luotettavaksi tulkittavassa — joukossa olisi kovinkaan monta. Toisaalta kirjoittaja käyttää puolustajista, itse asiassa fasilitoinnin julkisuuteen nostaneista tahoista myös ilmaisua *Helsingin sanomat, WSOY ja joukko korkeasti koulutettuja ammattilaisia*. Tämä ilmaisu sisältää jo merkittäviä, arvovaltaisena pidettyjä tahoja ja toimii kenties *ad hominem* -argumenttina arvovaltaisia tahoja vastaan. Muutama kerta kirjoittaja viittaa myös Tuomas Alatalon äitiin, Douglas Bikleniin sekä Suomessa fasilitoinnin puolustajana tunnettuun Jari Sinkkoseen. Äitiin viittaaminen voi olla keino asettaa vastakkain lapsensa parasta toivova läheinen ja toisaalta viisas tiedemaailma. Vastustajista käytössä on ilmaisu *joukko tieteellisiä ja ammatillisia seuroja* vastakohtana puolustajista käytetylle *pieni osa --*. Kirjoittaja viittaa vastustajiin myös ilmaisuilla *kriitikot* ja *toisinajattelijat*, mikä saa vastustajat kuulostamaan jopa hieman kapinallisilta, väärän vallan vastustajilta: ”Kriitikot osoittivatkin nopeasti --” ja ”Toisinajattelijoita ei silti alun alkaenkaan puuttunut.” Kerran viitataan nimeltä cp-liiton tiedottajaan, mutta vastustajiin viitataan huomattavasti vähemmän nimeltä kuin puolustajiin.

Valtaosa tekstissä käytetyistä ilmauksista on sävyltään melko neutraaleja, jopa neutraaliin asiatyyliin sopivia. Vain puolustajista ja vastustajista kirjoittaessaan kirjoittaja käyttää yleiskielisempiä, hieman tunnepitoisia ilmauksia, kuten *toisinajattelijat* ja hieman implisiittisille merkitystasolle laskeutuvia ilmauksia *pieni osa --* ja *joukko --*.

Wikipedia: Tuettu kommunikoinnin harjoittelutekniikka

Wikipedia on vapaan sisällön ilmainen sanakirja, jonka toiminta perustuu vapaaehtoisten ihmisten aktiivisuuteen (Wikipedia, 2016a). Wikipedia odottaa kirjoittajiltaan neutraalia näkökulmaa, josta ei tule esiin kirjoittajan asenne tai mielipide aiheesta (Wikipedia, 2016b). Wikipediassa julkaistujen tekstien tulisi siis noudattaa kirjoituksissaan neutraalia asialinjaa. Koska kuka tahansa kirjautunut käyttäjä voi muokata tekstiä, tekstin laadusta ja tyylistä ei kuitenkaan ole takeita.

Wikipedia käyttää menetelmästä ilmaisuja *tuettu kommunikointi*, *fasilitoitu kommunikointi*, *fasilitointi* ja *tuettu kommunikoinnin harjoittelutekniikka*, esimerkiksi ”Tuettu kommunikointi eli fasilitointi tai fasilitoitu kommunikointi on menetelmä, jolla on joskus ajateltu autettavan puhetaidotonta ihmistä ilmaisemaan itseään kirjallisesti.”.

Useimmiten esiintyy neutraali, jo alalla käyttöön vakiintunut *fasilitointi*. Kaikki ovat yleisesti käytössä olevia termejä, mutta viimeiseksi mainittu luo hieman erilaista mielikuvaa kuin kolme ensinmainittua. *Tuettu kommunikoinnin harjoittelutekniikka* sisältää terminä harjoittelun ja viittaa siihen, että kyseessä ei olisikaan suoranaisesti keino kommunikoida, vaan vain keino opetella kommunikoidaan. Tätä ilmausta onkin käytetty paljon fasilitoitua kommunikointia puoltavissa teksteissä (Sipilä, 2009). *Tuettu kommunikointi* ilmaisuna voisi sisältää paljon laajemmankin skaalan erilaisia menetelmiä, kun taas fasilitoitu kommunikointi vaikuttaisi vakiintuneen termiksi, jolla viitataan juuri tähän tiettyyn menetelmään. Lisäksi Wikipedia käyttää hyvin neutraalia ilmaisua *menetelmä*, joka ei sisällä viittausta edes siihen, mihin tämä *menetelmä* on tarkoitettu, ja saa merkityssisältönsä vain muusta tekstiyhteydestä.

Wikipedia-artikkelissa fasilitoidun kommunikoinnin käyttäjään viitataan neljä kertaa sanoilla, jotka korostavat puhekyvyttömyyttä; *puhetaidoton*, *puhetaidoton ihminen*, *puhevammainen* ja *puhekyvytön*. Lisäksi kaksi kertaa käytetään ilmaisua *cp-vammainen*. Tämäntyyppiset ilmaukset tuovat esiin henkilön puutteita ja korostavat hänen kykenemättömyyttään johonkin, tässä tekstissä useimmiten juuri puhumiseen. Sana *fasilitoitava* taas korostaa käyttäjän roolia fasilitoinnin kohteena. Se on johdos verbistä fasilitoida, ja johdoksessa on käytetty vA-partisiippiä muodostamaan verbistä tekijä. Sana fasilitoiva on kuitenkin taivutettu tässä passiivimuotoonsa, jolloin toiminnan suorittaa joku ulkopuolinen, nimeämätön henkilö ja menetelmän käyttäjä jääkin fasilitoinnin kohteeksi. Toisaalta myöhemmin tekstissä käytetään sanaa *fasilitoiva*

henkilö, joka kääntää toiminnan roolin toisin päin ja tekee samalla, mutta aktiivimuotoisella partisiippirakenteella menetelmän käyttäjästä aktiivisen toimijan. Aktiivista roolia korostaa myös ilmauksen *kommunikoiva henkilö* käyttö, jossa sama rakenne toistuu, tällä kertaa johdoksena verbistä kommunikoida. Neutraaleimmat Wikipedia-artikkelista löytyvät ilmaukset ovat *ihminen* ja *lapsi*, kuten lauseessa ”--*lapsen kommunikointi voi jopa taantua --*”. Kerran viitataan myös tunnetuksi tulleeseen menetelmän käyttäjään, *Tuomas Alataloon* nimeltä. Todellisen henkilön nimeäminen lisää tekstin uskottavuutta lukijalle, koska se sitoo tekstin käsittelemän asian lähemmäs arkielämää.

Menetelmän käytön avustajasta käytetään vain kahta eri ilmaisua, *fasilitoija* ja *avustaja*. Kummatkin ovat -jA-johtimisia substantiiveja, jotka viittavat kantasansa tarkoittaman aktiviteetin suorittajaan, toisinaan myös tilanteessa läsnäolijaan. Useimmiten tällaisilla substantiiveilla on siis aktiivinen rooli. Sanoilla on pieni sävyero, sillä *avustaja* korostaa avustavan henkilön roolia menetelmän käytön apuna, kun taas sana *fasilitoija* sisältää kantasanaan itse toiminnan, fasilitoida ja näin antaa kuvan avustajasta nimenomaan menetelmän käyttäjänä. Toisaalta fasilitointi sinänsä merkitsee alun perin helpottamista, mutta termi on alalla vakiintunut merkitsemään juuri fasilitoiden tapahtuvaa kommunikointia, ja lukijan voidaan olettaa tulkitsevan sana ensisijaisesti näin.

Sekä menetelmää puolustavista että sitä vastustavista henkilöistä ja tahoista on artikkelissa käytetty heidän nimiään ja virallisia titteleitään. Tapa luo kuvaa luotettavuudesta ja sopii neutraaliin asiatyyliin.

Autspect-yrityksen kotisivut: Fasilitointi — riskialtis ja teholtaan kyseenalainen menetelmä

Autspect on vuonna 2005 perustettu pienyritys, joka on perustettu levittämään autismikirjoa koskevaa tietoa (Autspect, 2016). Autspect muun muassa kääntää ja julkaisee kirjallisuutta. Kyseessä on yrityksen virallisilla kotisivuilla julkaistu artikkeli. Tällaiselta artikkelilta voidaan odottaa vähintään hyvää rentoa asiatyyliä (Kielitoimiston kielioppiopas, 2015).

Autspect-yrityksen kotisivuilla oleva kirjoitus fasilitoidusta kommunikoinnista käyttää menetelmästä pääosin neutraalia ilmaisua *fasilitointi* ja jonkin verran ilmaisua *menetelmä*. Tekstissä nousevat esiin myös hieman positiivisävytteisemmät ilmaukset *tuettu kommunikointi*, *tuettu kommunikoinnin harjoittelutekniikka* ja harvinaisempi *fasilitoitu kirjoittaminen*, kuten lauseessa ”Menetelmästä saatetaan käyttää myös nimityksiä *tuettu kommunikointi* tai *tuettu kommunikoinnin harjoittelutekniikka*.” Ilmaisuihin *tuettu kommunikoinnin harjoittelutekniikka* korostaa menetelmän puolustajien kantaa siitä, että kyseessä on vain kommunikoinnin opetteluun tarkoitettu menetelmä, ei huonoon maineeseen joutunut kommunikoinnin menetelmä (Wombles, 2014). Menetelmän käyttäjään viitattaessa kirjoittaja käyttää joitakin neutraaleja ilmaisuja, kuten *henkilö* ja *asiakas*, mutta myös henkilön vammaan viittaavia ilmaisuja. Varsinaisia passiivisia toiminnan kohteena olemiseen viittaavia ilmaisuja on kolme, *tuettava* ja *tuettava henkilö* viittaavat henkilöön aktiivisen tukemisen kohteena passiivimuotoisella vA-partisiipilla ja passiivimuotoinen, tekijää määrittämätön *fasilitoitu henkilö* hänen asemaansa fasilitoinnin kohteena. Menetelmän käytön avustajaan viitataan jälleen verbien jA-substantiivijohdoksella aktiivisena toimijana, *fasilitoijana*, *tukijana* ja aktiivimuotoisena vA-partisiippina *fasilitointia soveltavina ammattilaisina*. Jälkimmäinen toisaalta tuo esiin, että menetelmää käyttävät juuri ammattilaiset, eivätkä esimerkiksi puoskarit, toisaalta tekstissä käytetään myös ilmaisua *muut ammattiryhmät*, mikä viittaa siihen, että kaikkia käyttäjiä ei kuitenkaan pidetä täysin ammattitaitoisina tälle alalle: ”Menetelmää käyttävät kuitenkin monet *muutkin ammattiryhmät* kuin puheterapeutit --”. Menetelmää puolustaviin tahoihin viitataan ilmaisulla, joilla vähätellään heidän lukumääräänsä, *marginaalisen pieni joukko -- ja jotkut --*, toisaalta myös hyvin neutraalilla ilmaisulla *menetelmän kannattajat*. Vastaavasti vastustajiin viitataan käyttämällä sanaa *useat* ja liittämällä se kansainvälisiin järjestöihin ja terveysvirastoihin. Myös *Suomen Puheterapeuttiliittoon* viitataan. Tässä käytetään hyväksi auktoriteettiin vetoavaa strategiaa, sillä puheen ja kielen ammattilaisten ammattiliitto on selkeässä auktoriteettiasemassa, kun käsitellään puhetta ja kieltä koskevaa aihetta (Walton & Woods, 1974; Kuva 3.).

Teksti itsessään edustaa rentoa asiatyylä. Tekstin alussa on esitetty joitakin avoimia kysymyksiä lukijalle, ja teksti sisältää jonkin verran tunnepitoisia lauseita, kuten alun ”Onko sinulla, läheiselläsi tai työtoverillasi ongelmia fasilitoinnin kanssa?” Nämä

piirteet tulevat kuitenkin hyvin vähän esiin tutkimukseni kohteena olevissa leksikaalisissa valinnoissa.

Paholaisen asianajaja -blogi

Paholaisen asianajaja -blogin kirjoitukset käsittelevät muun muassa vaihtoehtohoitoja ja päivänpolttavia uutisaiheita. (Paholaisen asianajaja, 2016). Blogi on kirjoitettu kauttaaltaan hyvin ironisesti, ja on siksi tyyliltään hyvin rentoa asiatyyliä, jopa hyvällä yleiskielellä kirjoitettua juttelutyyliä (Kielitoimiston kielioppiopas, 2015).

Blogissa menetelmään viitataan ainoastaan neutraalilla termillä *fasilitointi*. Menetelmän käyttäjään viitataan aktiivimuotoisella vA-partisiippijohdoksella *fasilitoinnilla kommunikoiva*, joka viittaa siihen, että menetelmää käyttävä henkilö kommunikoisi itse. Lisäksi käyttäjään viitataan ilmauksella *ennen niin autiota elämää viettänyt ihminen*, joka viittaisi siihen, että tämän ihmisen elämä ei enää olekaan niin autiota. Toisaalta kirjoittaja vastustaa menetelmää, joten hän käyttää mahdollisesti aivan päinvastaista tarkoittavaa ilmausta eli ironian keinoja korostaakseen näkemystään. Lause kuuluu kokonaisuudessaan ”Perheen onni on tietysti korkealla, kun ennen niin autiota elämää viettänyt ihminen onkin aktiivisesti osa elämää.” Muutaman kerran viitataan myös menetelmää käyttäneisiin henkilöihin nimeltä tuoden heidät näin lähemmäs lukijaa. Menetelmän käytön avustajiin viitataan paitsi neutraaleilla avustamiseen liittyvillä ilmauksilla, myös kahdesti läheisempiin ihmisiin viittaavilla sanoilla *äiti* ja *perheenjäsen*, kuten lauseessa ”Parhaimmat kirjoitukset ilmestyivät äidin avustuksella -”. Tällaisilla ilmauksilla voidaan pyrkiä herättämään lukijassa tunteita. Menetelmän puolustajiin viitataan ilmauksella *fasilitointiin luottavat*. Koska kirjoittaja itse ei luota menetelmään vaan vastustaa sitä, hän käyttää hyväkseen me ja muut -asetelmaa, jossa nämä *fasilitointiin luottavat* henkilöt kuuluvat muihin, mahdollisesti väärässä oleviin henkilöihin.

Koska teksti on kauttaaltaan ironista, blogissa nimeämiseen käytettyjä ilmauksia on vaikeaa käsitellä irrallisina itse tekstistä. Blogin kirjoituksissa sanojen merkitys sinällään kääntyy yleensä pääläelleen heti seuraavan lauseen toteamuksessa. *Ennen niin autiota elämää viettänyt ihminen* saa aivan erilaisen merkityksen, mikäli se on

kirjoitettu ironiseen sävyyn. Kalliokosken (1996b) mukaan ironialla voidaan etäännyttää lukijaa kirjoituksen henkilöistä, ja ironisesti kirjoitettu teksti vie viestinsä perille parhaiten silloin, kun lukija on kirjoittajan kanssa samaa mieltä.

SLNY:n lausunto: Fasilitoitu kommunikaatio ei perustu tutkimusnäyttöön

SLNY eli Suomen lastenneurologinen yhdistys on vuonna 1980 perustettu yhdistys, jonka toiminnassa on mukana noin 160 jäsentä (SLNY, 2016). Kyseessä on järjestön virallinen lausunto asiaan, ja siten se edustaa hyvin virallista asiatyyliä, joka voi olla kieleltään myös mutkikasta tai abstraktia (Kielitoimiston kielioppiopas, 2015).

Suomen lastenneurologisen yhdistyksen eli SLNY:n lausunnossa menetelmästä käytetään myös neutraaleja, englanninkielisestä termistä johdettuja ilmaisuja, kuten *fasilitaatiomenetelmä* tai *fasilitoitu eli tuettu kommunikaatiomenetelmä*. Menetelmän käyttäjään viitataan pääosin ilmauksilla, jotka korostavat heidän vammaisuuttaan tai kommunikointikyvyttömyyttään, esimerkiksi *henkilöt, jotka eivät kykene kommunikoimaan itsenäisesti ja syvästi kehitysvammaiset ja autistiset henkilöt*. Menetelmän käyttäjät saavat tekstissä selvästi passiivisen roolin, sillä heistä käytetään ilmauksia *fasilitoitava henkilö, avustettava henkilö ja tuettava henkilö*, jotka kaikki ovat passiivimuotoisia vA-partisiippijohdoksia, eli ovat toiminnan kohteina, eivät sen toteuttajina. Menetelmän käytön avustajat taas saavat aktiivisen roolin: kuten EriKa-lehden kirjoituksessa, myös tässä viitataan avustajaan ilmauksella *menetelmää käyttävät*. Lisäksi käytetään suhteellisen neutraaleja, mutta aktiivisia verbien substantiivijohdoksia *avustaja* ja *fasilitoija*.

Tekstissä käytetyt ilmaukset sopivat asiatyyliin ja ovat pääosin merkitykseltään neutraaleja. Mielenkiintoinen piirre tällaisessa virallisessa lausunnossa on menetelmästä käytettyjen ilmausten moninaisuus. Sen sijaan, että olisi valittu yksi ilmaus viittaamaan menetelmään, ilmauksia on käytetty yhteensä kahdeksaa erilaista, eikä yksikään esiinny selvästi muita useammin.

Lapin yliopiston väitöstiedote

Väitöstiedote lukeutuu samaan tekstityyppiin kuin uutisartikkelit, ja sen tulisi edustaa hyvää, neutraalia asiatyyliä (Kielitoimiston kielioppiopas, 2015). Yliopiston julkaiseman tiedotteen voi odottaa sisältävän erikoisalan termistöä, mutta ei vielä abstraktia tai monimutkaista kieltä.

Lapin yliopiston väitöstiedotteessa vuodelta 2009 menetelmästä käytetään kahta englanninkielisestä termistä johdettua ilmaisua ja neutraalia ilmaisua *menetelmä*. Valtaosa tekstissä käytetyistä menetelmän käyttäjään liittyvistä ilmaisuista tuo esiin käyttäjän vamman tai puutteen, kuten *kommunikaatiovammaiset henkilöt* tai *autistiset henkilöt (joilla ei ole muuta toimivaa kommunikaatiomenetelmää)*. Valtaosa näistäkin ilmauksista korostaa kuitenkin sitä, että kyse on ongelmasta nimenomaan kommunikaatiossa. Kaksi kertaa kirjoittaja käyttää myös ilmaisua *kommunikoiija*, joka korostaa menetelmän käyttäjän omaa aktiivista toimintaa kommunikoinnissa kommunikoida-verbin jA-substantiivijohdoksena, kuten lauseessa ”Menetelmän yksi keskeinen tekijä on avustajan kommunikoijalle tarjoama fyysinen tuki --”. Myös passiivimuotoinen vA-partisiippi *avustettava* esiintyy tekstissä neljä kertaa. Suoraan menetelmän käyttäjän vammaisuuteen yleensä viitataan vain kahdesti sanalla *vammainen*. Menetelmän käytön avustaja saa vain kaksi nimeä, joista molemmat ovat aktiivimuotoisia verbijohdoksia, *avustaja* ja *menetelmää käyttävä avustaja*. Jälkimmäinen näistä tuo esiin sen, että myös *avustaja* käyttää menetelmää, hän ei ole vain passiivinen sivusta seuraaja tai tukija. Yleisesti ottaen tekstissä on käytetty neutraalia asiatyyliä, mutta väitöksen positiivinen kanta menetelmää kohtaan nousee selvästi esille myös tiedotteen leksikaalisissa valinnoissa.

Autismi ja vaihtoehtoiset kommunikaatiotavat -kotisivu: Oikeus kommunikointiin

Autismi- ja vaihtoehtoiset kommunikaatiotavat -kotisivulla ei ole osiota, joka kertoisi, kuka sivuston on perustanut tai mitkä sivuston yleiset periaatteet ovat. Etusivulla kirjoittaja kertoo tarjoavansa käytännön kokemuksia puhetta korvaavista menetelmistä (Autismi ja vaihtoehtoiset kommunikaatiotavat, 2016). Kotisivu on tekijänsä näköinen, ja voi siksi edustaa käytännössä mitä tahansa kirjoitustyyliä. Aineistona käsiteltävä

teksti vaikuttaa tietoiskuartikkelilta, joiden tulisi edustaa vähintään rentoa asiatyyliä (Kielitoimiston kielioppiopas, 2015).

Autismi ja vaihtoehtoiset kommunikaatiotavat -kotisivun fasilitoivaa kommunikointia koskevassa tekstissä menetelmä saa useita eri nimityksiä. Yleisin on neutraali *tekniikka*, jota ei sellaisenaan esiinny muissa aineiston kirjoituksissa. Se esiintyy esimerkiksi lauseessa ”-- pikemminkin *tekniikka*, jonka avulla harjoitellaan avusteisten kommunikointikeinojen käyttöä.” Se sisältyy myös ilmaukseen *tuettu kommunikoinnin harjoittelutekniikka*, jota kirjoittaja käyttää myös kerran tekstinsä alussa. Sanalla *tekniikka* hän mahdollisesti siis viittaaakin aina juuri *kommunikoinnin harjoittelutekniikkaan* korostaen menetelmän puolustajien esiin tuomaa ajatusta siitä, että menetelmä on vain välivaihe itsenäiseen kommunikointiin. Tällöin sana *tekniikka* saakin positiivisen sävyn. *Menetelmä*, myös neutraali ilmaisu, esiintyy vain pariin kertaan. Myös lievästi positiivissävytteistä ja menetelmän puolustajien suosiossa olevaa ilmaisua *tuettu kommunikointi* (Wombles, 2014) on käytetty usein. Lisäksi tekstissä esiintyvät edellä mainittujen termien englanninkieliset vastineet ja kerran otsikkona ilmaisu *kansainvälinen tekniikka*. Tämä ilmaisu herättää ajatuksia siitä, että menetelmä olisi suosittu ja yleisesti hyväksytty, koska se on *kansainvälinen*, käytössä ympäri maailmaa. Myös suhteellisen neutraalia ilmaisua *fasilitointi* käytetään jonkin verran.

Menetelmän käyttäjä saa tässä kirjoituksessa myös useita eri nimityksiä. Muutamia kertoja käyttäjään viitataan termeillä, jotka tuovat esiin hänen vammaansa tai puutteitaan, kuten *vammaisryhmät* tai *autistit ja kehitysvammaiset*. Toisaalta tekstin kirjoittaja korostaa useita kertoja käyttäjän kykyjä ja aktiivista toimijuutta tilanteessa käyttämällä sellaisia ilmaisuja kuin *kommunikoiva henkilö*, jossa aktiivinen vA-partisiippi on muodostettu verbistä kommunikoida, tai *tekniikan avulla harjoitelleet henkilöt*, kuten lauseessa ”Parhaimmillaan *tekniikan avulla harjoitelleet henkilöt ovat kyenneet ajan myötä itsenäiseen merkkien valintaan.*” Tällainen ilmaisu tuo esiin samaa ajatusta kuin menetelmästä käytettävä termi *tuettu kommunikoinnin harjoittelutekniikka*: kyse on harjoittelusta, jonka tavoitteena on saavuttaa jokin taito. Tämä ilmaus kuuluu menetelmän tukijoiden suosimiin uusiin nimityksiin (Wombles, 2014). Kirjoittaja käyttää myös ilmaisua *aiemmin vaikeasti kehitysvammaisiksi luokitellut henkilöt*, mikä tuo esiin ajatuksen siitä, että menetelmän käyttöönoton jälkeen vammaisuus on osoittautunut vääräksi luokitteluksi: ”*Tekniikan avulla itsenäisesti kirjoittajiksi aiemmin*

vaikeasti kehitysvammaisiksi luokitellut henkilöt ovat osoitus siitä --”. Kyse olisikin ennemmin esimerkiksi *kommunikaatiohäiriöstä kärsivästä henkilöstä*. Sana *kärsivä* esiintyy kahdessa kirjoittajan käyttämässä ilmauksessa, *kommunikaatiohäiriöstä kärsivä* ja *kommunikaatiohäiriöstä kärsivä henkilö*. Viittaamalla toisen ihmisen kärsimykseen kirjoittaja käyttää hyväkseen lukijan empatiaa. Menetelmän käytön avustajasta käytetään vain kahta ilmaisua, neutraalia mutta aktiivista jA-substantiivijohteista *avustajaa* ja ehkä implikaatioltaan hieman passiivisempaa vA-partisiipin aktiivista *avustava henkilö*.

Menetelmän käyttöä puolustavia henkilöitä mainitessaan kirjoittaja pääosin nimeää ihmisiä, kuten *Rosemary Crossleyn* ja *Douglas Biklenin* käyttäen hyväkseen henkilöiden auktoriteettiasemaa ja titteleitä. Kahteen otteeseen kirjoittaja viittaa myös *tutkijoihin* yleisesti ottaen. Vastustajat mainitaan ainoastaan kerran kutsuen heitä ilmaisulla *vankasti koeasetelmalla tehtyihin tutkimukseen luottavat alan tutkijat*: ”Vankasti koeasetelmalla tehtyihin tutkimukseen luottavat alan tutkijat ovatkin varsin yksimielisiä siitä, ettei tuetulla kommunikoinnilla ole mitään tieteellistä perustaa --”. Yliopistomaailmassa tällaista ilmaisua voitaisiin pitää positiivisena, mutta koska kirjoittaja pyrkii vetoamaan tunteisiin ja teksti on tarkoitettu maallikkojenkin luettavaksi, ilmaisu sisältää negatiivisen implikaation tutkijoiden kyvyttömyydestä luottaa tunteisiinsa ja ymmärtää pehmeämpiä arvoja. Kirjoittaja käyttää siis *ad hominem*-argumenttia tutkijoita vastaan (Ylikoski, 1998; Kuva 4.). Esiin nousee myös vastakkainasettelu kirjoittajan ”meidän” ja epämääräisen ”muiden” joukon välillä (Jokinen, Juhila & Suoninen, 1999). ”Me” on joukko nimettyjä henkilöitä ja ”muut” tämä koeasetelmiin luottava tutkijajoukko.

Teksti on kirjoitettu hyvällä yleiskielellä ja asiatyyliin. Siinä esiintyy jonkin verran implisiittisesti ideologisia ilmauksia, kuten ilmaisun *kommunikoiva* käyttäminen fasilitoitun kommunikoinnin käyttäjästä, ja osa ilmauksista on lukijan tunteisiin vetoavia, kuten *kommunikaatiohäiriöstä kärsivät henkilöt*.

Fasilitoidun kommunikaation puolesta -Facebook-sivusto

Sivustolla on ilmeisesti useita ylläpitäjiä ja siten useita kirjoittajia saman ”nimen” takana. Tämä saattaa aiheuttaa vaihtelua käytetyissä ilmauksissa. Kyse ei myöskään ole yhdestä yhtenäisestä, pitkästä kirjoituksesta, vaan yleensä johonkin linkkiin liitetystä lyhyistä esittelyteksteistä. En kuitenkaan seurannut linkkejä, sillä tarkoitus oli tutkia vain sitä sisältöä, joka hakukonehauulla ensimmäiseksi saatiin. Lisäksi osa linkeistä oli jo lakannut toimimasta. Tällaisen sivuston tekstin tyyli on tuskin yhtenäistä, ja myös hyvin rento juttelutyyli on mahdollinen (Kielitoimiston kielioppiopas, 2015).

Menetelmään teksteissä viitataan pääosin englanninkielisestä termistä johdetuilla ilmauksilla. Kerran viitataan *tuettuun kommunikaation harjoitusmenetelmään* eli ilmauksessa viitataan harjoitteluun ja siihen, että menetelmällä olisi myös jonkin taidon oppimisen tavoite. Menetelmän käyttäjään viittaavissa termeissä ilmaisut ovat hyvin kirjavia: osa tuo esiin käyttäjän vammaa, kuten *autisti*, osa taas korostaa käyttäjän aktiivisuutta aktiivimuotoisella vA-partisiipilla, kuten *fasilitoiden kirjoittava autisti* tai *sitä [menetelmää] tarvitseva: ”-- tärkeä kommunikaation muoto joillekin vammaisille ja sen käyttö pitäisi mahdollistaa sitä tarvitseville.”* Myös joihinkin menetelmän käyttäjiin viitataan nimeltä, mikä tuo kirjoituksen lähemmäs lukijan todellisuutta., kuten kuvailtaessa kuinka *”Autistinen ja fasilitoiva Veikko Pääatalo kirjoittaa tällä kertaa vierailustaan --”*. Menetelmän käytön avustajaan viitataan myös yleisillä, aktiivisen aseman ottavilla ilmaisuilla, kuten verbin jA-substantiivijohdos *avustaja* ja englannin kielen termistä *facilitator* johdettu *fasilitaattori*, mutta toisaalta myös ilmaisulla *tulkki*, joka antaa kuvan siitä, että henkilö kommunikoi itse, mutta hänen kommunikaationsa olisi vain toisille vaikeasti ymmärrettävää ja vaatisi tulkkausta: *”Puhevammaisen tulkki on koulutettu käyttämään monipuolisesti eri kommunikointikeinoja.”* Menetelmän käyttöä puolustavia tahoja nimetään pääosin nimeltä, joskin kirjoittaja nimeää puolustajiksi myös nimettömät *tämän sivun tukijat*. Tämä on tavallaan kutsu ihmisille tukea kyseistä Facebook-sivustoa, liittyä ”meihin”, eli käytössä on me ja muut -asetelma, jossa me on yleensä ”hyvä” (Jokinen, Juhila & Suoninen, 1999). Vastustajiin viitataan vain kahdessa kohdassa, kerran yksinkertaisesti sanalla *vastustajat* ja kerran mainitsemalla henkilöt, jotka eivät ole halunneet menetelmää oman lapsensa käyttöön: *”Laitoshoidossa olevan cp-vammaisen naisen vanhemmat eivät usko fasilitoinnin*

auttavan tytärtään --”. Me ja muut -asetelmaa soveltaen nämä menetelmästä kieltäytyneet henkilöt voidaan lukea ”muihin”, ”pahaan” joukkoon.

Huolimatta siitä, että sivuston kirjoittajien lukumäärästä ei ole varmuutta eikä tekstin tyylille ole asetettu vaatimuksia, leksikaaliset valinnat sopivat rentoon asiatyylisiin. Tunteisiin vetoavia ilmauksia käytetään jonkin verran, mutta esimerkiksi ironiaa teksteissä ei ole.

4.2 Tulosten koonti

Aineistosta käy ilmi, että internet-haun tuloksena saa enemmän fasilitoituun kommunikointiin negatiivisesti suhtautuvia kirjoituksia kuin positiivisesti suhtautuvia kirjoituksia. Asenteet eivät näy nimeämiseen käytetyissä ilmauksissa erityisen vahvasti. Menetelmään viitataan useimmiten neutraaleilla ja alalle vakiintuneilla termeillä, kuten *fasilitointi* ja *fasilitoitu kommunikointi*. Jonkin verran puolustajien teksteissä on käytetty Womblesin (2014) kuvailemia uusia nimityksiä, jotka syntyivät menetelmää vastustavan tutkimustiedon lisääntyessä, kuten *tuettu kommunikoinnin harjoittelutekniikka* ja *tuettu kommunikointi*. Toisaalta näitä ilmauksia esiintyy myös osassa menetelmää vastustavista teksteistä.

Vastustavissa teksteissä menetelmän käyttäjään viitataan useammin passiivimuotoisilla verbeistä johdetuilla ilmauksilla, kuten *avustettava*, jotka korostavat menetelmän käyttäjän asemaa toiminnan kohteena, kun taas puolustavissa teksteissä menetelmän käyttäjä saa useammin aktiivisen roolin, kuten ilmaisulla *kommunikoiija*. Molempia kantoja edustavissa teksteissä esiintyy henkilön vammaan tai kyvyttömyyteen viittaavia ilmauksia, mutta vastustavissa teksteissä esiintyy enemmän sellaisia vammaan liittyviä ilmauksia, jotka painottavat henkilön vammaisuutta yleensä, kuten *vaikeavammainen*. Puolustavissa teksteissä taas painottuvat henkilön puhekyvyttömyyteen liittyvät ilmaukset, kuten *kommunikaatiohäiriöstä kärsivä*. Puolustavissa teksteissä henkilön muuhun vammaan liittyvä ilmaus saattaa saada myös aktiivisen piirteen, kuten *fasilitoiva autisti*.

Menetelmän käytön avustaja saa teksteissä useimmiten aktiivimuotoisen nimityksen ja aktiivisen roolin tekstin kannasta riippumatta, esimerkiksi *avustaja*. Puolustajista ja

vastustajista kirjoittaessa kummankin kannan edustajat käyttävät hyväkseen auktoriteettiin vetoavaa strategiaa, vastakkainasettelua ”meidän” ja ”muiden” välillä ja jonkin verran tunteisiin vetoavia nimityksiä. Auktoriteettiasemassa olevien tahojen nimiä käytetään paljon kumpaakin kantaa edustavissa teksteissä: vastustajat etenkin *Timo Saloviitaa* ja *Heikki Sariolaa*, puolustajat taas *Rosemary Crossleyta* ja *Douglas Biklenia*. Toisen puolen suoranaista solvaamista tai nimittelyä teksteissä ei esiinny.

5 POHDINTA

Tämän tutkimuksen tarkoituksena oli selvittää kriittistä lingvististä analyysia apuna käyttäen, kuinka asenteet fasilitoitua kommunikointia kohtaan näkyvät internet-kirjoitusten leksikaalisissa valinnoissa. Tutkimuksen aineistosta on havaittavissa, että valtaosa Google-haun ensimmäisillä tulossivuilla suomeksi saatavista tuloksista suhtautuu fasilitoituun kommunikointiin negatiivisesti ja suurin osa teksteistä on kirjoitettu neutraaliin tai rennompaan asiatyyliin. Aiheesta tietoa suomeksi netissä etsiessään maallikko saa siis menetelmästä negatiivisen käsityksen. Lisäksi negatiivisista tuloksista iso osa painottui uutisjuttuihin, ja perinteisesti uutisia pidetään luotettavana tiedonlähteenä. Blogikirjoituksia ja kotisivuja oli suhteessa vähemmän, mikä viittaa siihen, että ainakaan aivan viime aikoina henkilökohtaisia kirjoituksia aiheesta ei juurikaan ole internetiin tehty. Mahdollisesti aihe ei siis sinänsä ole herättänyt suuria tunteita yksityishenkilöissä, tai tiedotusvälineissä julkaistut negatiiviset kirjoitukset ovat hillinneet ihmisten kiinnostusta käsitellä aihetta. Aineistoon ei myöskään osunut merkittäviä auktoriteetteja, kuten tutkimuslaitoksia. Niiden kirjoituksissa aihetta olisi todennäköisesti käsitelty ainakin kielitieteelliseltä kannalta neutraalimmin. Englanniksi hakua tehdessä maallikko saattaisi saada menetelmästä positiivisemmän käsityksen, sillä menetelmällä on Yhdysvalloissa vankka kannatus (Lilienfield, Marshall, Todd & Shane, 2014). Analyysi osoitti, että erot leksikaalisissa valinnoissa vastustavien ja puolustavien kirjoitusten välillä eivät ole suuria.

Eniten asenne näkyi menetelmän käyttäjiä nimettäessä, sillä puolustavissa teksteissä menetelmän käyttäjiin viitattiin useammin aktiivimuotoisilla ilmauksilla ja heidän vammoistaan painotettiin useammin nimenomaan puhevammaa, kun taas vastustajat suosivat passiivimuotoisia ilmauksia ja toivat esiin käyttäjän muita toiminnallisia häiriöitä. Tämä on linjassa sen kanssa, että fasilitoitua kommunikointia puolustavissa tutkimusartikkeleissa menetelmän käyttäjä kuvataan usein aktiivisena toimijana (mm. Kärnä-Lin & Niemi, 2002; Sipilä, 2009). Vastustajat taas pyrkivät passiivimuotoisilla ilmauksilla osoittamaan, että menetelmän todellinen käyttäjä on avustaja ja vammaisen henkilö on vain toiminnan kohteena (mm. Saloviita, Leppänen & Ojalampi, 2014; Saloviita & Sariola, 2003).

Kummankin kannan edustajat käyttävät vastustajia ja puolustajia nimetessään paljon auktoriteettisten tahojen nimiä ja ”me ja muut” -asetelmaa kantansa tukena. Kumpikin tapa on tyypillinen argumentoinnissa (Jokinen, Juhila & Suoninen, 1999; Walton & Woods, 1974; Ylikoski, 1998). Tällainen asetelma on tuttu myös lehtien arvottavien asenteiden tutkimuksista (Hautamäki, 1995; Heikkinen, 1996). Auktoriteettien tarkka nimeäminen kertonee myös siitä, että omaa näkökantaa todella pyritään myös perustelemaan, eikä vain kertomaan omaa mielipidettä. Me ja muut -asetelma, kuten osin myös auktoriteettien käyttö osoittaa myös, että aiheesta on edelleen hyvin vahvaa vastakkainasettelua.

Vähemmän asenteet korostuivat itse menetelmän nimeämisessä, missä valtaosa käytetyistä ilmauksista oli neutraaleja ja yleisesti käytössä olevia. Se, että sana *fasilitointi* esiintyi niin runsaasti sekä puolustavissa, että vastustavissa teksteissä, kertoo myös ilmaisun vakiintuneen ja neutraalistuneen. Womblesin (2014) tutkimuksessa esiin tullut uusien nimien antaminen maineeltaan tahriintuneen ”fasilitoidun kommunikoinnin” sijaan tuli jonkin verran esiin puolustavissa kirjoituksissa, mutta toisaalta näitä uudempia nimityksiä käytettiin myös vastustavissa kirjoituksissa. Mikäli aineistossa olisi ollut yhtä paljon puolustavia ja vastustavia kirjoituksia, olisi näiden ilmaisujen suhdetta helpompi arvioida asenteen ilmaisijana. Toisaalta teksteissä ei esiintynyt ilmauksia, jotka olisivat aivan suoraan kutsuneet menetelmää esimerkiksi huijausmenetelmäksi.

Vähiten vaikutusta kirjoittajan asenteella vaikutti olevan avustavan henkilön nimeämiseen. Lähestulkoon kaikki tekstit käyttivät avustavasta henkilöstä joko ilmaisua *avustaja* tai jotakin vastaavaa ilmaisua. Muutama kertaan avustavaan henkilöön viitattiin ilmauksilla, jotka korostivat hänen toimintaansa joko aktiivisempänä tai passiivisempänä osapuolena. Tällaiset ilmaukset olivat kuitenkin harvassa. Mahdollisesti sanalla *avustaja* on niin neutraali sävy suomen kielessä, että sen käyttöön ei liity erityisiä merkityssisältöjä. Toisaalta on mielenkiintoista, että menetelmää vastustavissa kirjoituksissa ei tuotu enemmän esille nimenomaan avustajan aktiivista roolia. Esimerkiksi ilmaus *menetelmää käyttävä henkilö* sisältää suoran viittauksen siihen, että menetelmää käyttää juuri avustaja — kuitenkin tällainen ilmaus esiintyy vain kahdessa vastustavassa tekstissä.

Tuloksista käy ilmi, että varsinaista solvaamista tai erityisen alentavaa kielenkäyttöä internet-kirjoituksissa ei esiinny. Tähän vaikuttaa varmasti myös se, että iso osa kirjoituksista oli uutisia tai internetissä julkaistuja lehtiartikkeleita. Uutis- ja ajankohtaisjulkaisuilla, joiden takana on selkeästi nimetty taho, on yleensä julkaistaville teksteille laatuvaatimukset. Hyvin solvaavaan sävyyn kirjoitettu teksti ei siistodennäköisesti pääsisikään julkaistavaksi. Solvaava tai ala-arvoinen kirjoitustyyli voisi syödä myös tekstin uskottavuutta.

5.1 Tutkimuksen toteuttaminen ja luotettavuus

Tutkimusaineisto kerättiin Google-hakukonetta käyttäen kahden päivän aikana. Koska aineisto kerättiin lyhyellä aikavälillä jo olemassa olevista tekstilähteistä, aineistoon itseensä ei vaikuta ajankohdan tai olosuhteiden vaihtelu näiden kahden päivän välillä. Tekstiaineistoon ei myöskään vaikuta esimerkiksi tutkimuskohteen väsyminen, kuten testattavaan henkilöön vaikuttaisi. Aineisto oli kuitenkin melko pieni eikä positiivisesti ja negatiivisesti suhtautuvien aineistojen jakauma ole tasainen. Laajemmalla otoksella ja tasaisemmin jakautuvalla positiivisten ja negatiivisten tekstien jakaumalla olisi saatu luotettavampi kuva siitä, kuinka kummankin osapuolen kirjoitusten asenteet todellisuudessa poikkeavat toisistaan. Toisaalta internetissä haun tekevä maallikko ei tutki hakusivuja kovinkaan pitkälle (Scullard, Peacock & Davies, 2010), joten tällaiselle henkilölle välittyvä kuva fasilitoidusta kommunukoinnista saatiin tutkimuksella esiin.

Kriittinen lingvistinen analyysi itsessään ei ole objektiivinen saatika täydellinen tutkimusmenetelmä, koska se rajoittuu vahvasti tekstin rakenteisiin ja tuotannollisiin käytänteisiin (Fairclough, 1997). Analyysin laatijan kyvyttömyys olla kriittinen omaa tulkintaansa kohtaan voi varjostaa tulkintaa (Laine, 2015). Tulkitsijan omat asenteet ja mielipiteet vaikuttavat aina aineiston tulkintaan, joten täyttä objektiivisuutta ei voida laadullisessa tutkimuksessa saavuttaa. Näiden seikkojen lisäksi minä tutkijana en hallitse suomen kielen kielioppia niin laajasti kuin tällaista tutkimusta tehtäessä olisi hyvä hallita. Siksi rajasin tutkimusaiheeni vain nimeämisvalintoihin, jolloin kykenin keskittymään tähän yhteen osa-alueeseen huolellisesti. Tarjolla olevista menetelmistä kriittinen lingvistiikka soveltui kuitenkin tähän tutkimukseen parhaiten. Tutkimuksen objektiivisuuden lisäämiseksi useamman henkilön tulisi tehdä samat analyysit, jolloin henkilökohtaisten mielipiteiden vaikutukset voitaisiin minimoida.

Laajempi analyysi avaisi varmasti enemmän sitä, kuinka kirjoittajien asenteet tulevat esiin esimerkiksi kokonaisissa lauserakenteissa ja ironian käytössä. Kriittinen lingvistinen analyysi mahdollistaa tekstin asenneanalyysin monelta eri näkökannalta, ja voisi paljastaa myös merkityssisältöjä, jotka eivät tämän tutkimuksen puitteissa tulleet esiin.

5.2 Johtopäätökset, jatkotutkimusaiheet ja kliininen merkitys

Koska Google-haun tulokset antavat negatiivisen kuvan fasilitoidusta kommunikoinnista, voidaan olettaa, että ainakaan aiheesta ensi kertaa tietoa etsivä ei innostuisi menetelmää kokeilemaan. Toisaalta se, että yhdessä puoltavista kirjoituksista käytettiin paljon tunteisiin vetoavia ja henkilön kyvykkyyttä korostavia ilmauksia, saattaa herättää lukijan kiinnostuksen menetelmää kohtaan, mikäli tämä on itse tilanteessa, jossa toimiva kommunikaatiomenetelmä läheiselle muuttaisi elämää paremmaksi.

Osa teksteistä on kirjoitettu useita vuosia sitten. Auktoriteettiin vetoavan argumentointistrategian käytön riskinä on, että kyseinen auktoriteetti on muuttanut kantaansa ja häntä lainataan väärin (Walton & Woods, 1974). Aineistoissa esimerkiksi fasilitoidun kommunikoinnin puolustajiksi mainitut tahot ovat saattaneet sittemmin alkaa vastustaa menetelmää. Näiden tahojen kannalta on ikävää, että Google-haku nostaa edelleen heidän nimensä esiin tällaisessa yhteydessä. Internetin aikakaudella auktoriteetin käyttämisellä oman kannan tukena voikin siis olla yllättävän kauaskantoiset seuraukset.

Asenteita fasilitoidua kommunikointia kohtaan ei ilmeisesti ole aiemmin tutkittu kielitieteelliseltä näkökannalta. Mielenkiintoista olisi toteuttaa tutkimus laajempaan suten, että tutkittavia sivustoja kerättäisiin enemmän ja niitä analysoida kielitieteessä enemmän oppinut henkilö muutenkin kuin nimeämisen perusteella. Tällöin saataisiin mukaan myös tasapuolisemmin myönteisiä ja kielteisiä näkemyksiä, mutta toisaalta menetettäisiin osa ”maallikon hakutuloksista”, mikäli tulossivuja selattaisiin kauemmas kuin maallikko selaa. Vertailun vuoksi esimerkiksi englannin kielen ja kieliopin hyvin hallitseva tutkija voisi analysoida englanninkieliset hakutulokset samanlaisella tutkimusasetelmalla. Näin voitaisiin pohtia, nousevatko positiiviset kannat todella yhtä paljon esiin kuin Lilienfield, Marshall, Todd ja Shane (2014) tutkimuksessaan totesivat,

ja ilmenevätkö asenteet samanlaisissa kielellisissä piirteissä kuin suomenkielisissä teksteissä. Samoin vertailua voisi tehdä tulosten mahdollisessa muuttumisessa ajan myötä tekemällä saman haun uudelleen joidenkin vuosien kuluttua.

Kriittinen lingvistiikka ja kielitieteelliset menetelmät yleensäkin tarjoaisivat myös mielenkiintoisia uusia tarttumapintoja logopedian alalla. Erilaisten puheterapiaa, kuntoutusmenetelmiä tai kuntoutuskokemuksia käsittelevien internet-kirjoitusten asenteiden arviointi mahdollistaisi uuden näkökannan asiakkaiden kokemuksiin. Periaatteessa vastaavaa tutkimusta voitaisiin tehdä myös tarkoitusta varten laadituilla tietokonealgoritmeilla (mm. Neviarouskaya ym., 2010), mikäli tällainen algoritmi saataisiin käyttöön suomen kielellä. Laajemmassa mielessä kielitieteellistä analysointia voitaisiin käyttää hyväksi puhetta tukevia ja korvaavia kommunikointikeinoja kehitettäessä. Von Tetzchner ja Grove (2003) totesivat artikkelissaan, että AAC on nähty pitkään vain kuntoutusmuotona, ei kielenä. Jos puhetta tukeva ja korvaava kommunikointi käsitettäisiin kielenä, voitaisiin tutkia myös vaihtoehtoisia kommunikointikeinoja käyttävien lasten kielen kehitystä. Koska näin ei ole ollut, kriittistä tietoa, joka tukisi esimerkiksi sopivan kommunikointimenetelmän löytämistä, puuttuu. Uskon, että esimerkiksi kuvakommunikaation tutkiminen omanlaisenaan kielenä sen sijaan, että se koetaan ”vain” kuvilla kommunikoimiseksi, voisi johtaa puhetta tukevan ja korvaavan kommunikaation kehittymiseen sujuvammaksi ja arjessa käyttökelpoisemmaksi.

LÄHTEET

Althusser, L. (1984). *Ideologiset valtiokoneistot*. Jyväskylä: Kansankulttuuri Oy ja Osuuskunta Vastapaino.

Autismi ja vaihtoehtoiset kommunikaatiotavat (2016). *Etusivu*. Haettu 21.1.2016 osoitteesta <http://picturewoman.suntuubi.com/?cat=40>.

Autspect (2016). *Yritys*. Haettu 21.1.2016 osoitteesta <http://autspect.fi/yritys.htm>.

Biklen, D. (1990). Communication unbound: Autism and praxis. *Harvard Educational Review*, 60, 291-314.

Biklen, D. & Schubert, A. (1990). New words: The communication of students with autism. *Remedial and Special Education*, 12, 46–57.

Boynton, J. (2012). Facilitated Communication—what harm it can do: Confessions of a former facilitator. *Evidence-Based Communication Assessment and Intervention*, 6, 3–13.

Concise Oxford english dictionary (2002). Oxford: Oxford University Press.

Crossley, R. (1992). Getting the words out: Case studies in facilitated communication training. *Topics in Language Disorders*, 12, 44–59.

Crossley, R. & Remington-Gurley, J. (1992). Getting the words out: Facilitated communication training. *Topics in Language Disorders*, 12, 29–43.

Edelson, S. M., Rimland, B., Berger, C. L. & Billings, D. (1998). Evaluation of a mechanical hand-support for facilitated communication. *Journal of Autism and Developmental Disorders*, 28, 153–157.

Ek, S. & Niemelä, R. (2010). Onko internetistä tullut suomalaisten tärkein terveystiedon lähde? *Informaatiotutkimus*, 29, 67–75.

Fairclough, N. (1997). *Miten media puhuu*. Tampere: Vastapaino.

Finnish Association of Facilitators (2015). *Mitä fasilitointi tarkoittaa ja mitä kaikkea se käsittää?* Haettu 27.11.2015 osoitteesta <http://www.fasilitaattorit.fi/fasilitointi.htm>.

Halliday, M. A. K. (2005). On matter and meaning: The two realms of human experience. *Linguistics and the Human Sciences*, 1, 59–82.

Hautamäki, T. (1995). “Minäkö äidiksi? Mieluummin surffailen!” *Naistenlehtien äitiysaiheisten tekstien arvottavista asenteista*. Pro gradu -tutkielma. Oulun yliopisto, suomen ja saamen kielen laitos.

Heikkinen, V. (1999). *Ideologinen merkitys kriittisen tekstintutkimuksen teoriassa ja käytännössä*. Helsinki: Suomalaisen kirjallisuuden seura.

Heikkinen, V. (1996). *Sininen viiva — implisiittinen ideologisuus tekstien merkitystekijänä*. Lisensiaatintutkimus. Oulun yliopisto, suomen ja saamen kielen laitos.

Heikkinen, V. (1992). “Toisarvoinen ongelma”. *Tekstintutkimus sanomalehtien pääkirjoitusten arvottavista asenteista*. Pro gradu -tutkielma. Oulun yliopisto, suomen ja saamen kielen laitos.

Hodge, R. & Kress, G. (1993). *Language as an ideology*. Lontoo: Routledge.

Ilmonen, K. (2015). Muuan diskurssianalyysi — Esimerkkinä Chydenius-instituutin vaikuttavuustutkimus. Kirjassa: R. Valli & J. Aaltola (toim.), *Ikkunoita tutkimusmetodeihin 2: Näkökulmia aloittelevalle tutkijalle tutkimuksen teoreettisiin lähtökohtiin ja analyysimenetelmiin*. (134–148). Jyväskylä: PS-kustannus.

ISAAC, (2014). ISAAC position statement on facilitated communication. *Augmentative and Alternative Communication*, 30, 357-358.

Jusoh, S. & Alfawareh H. M. (2014). Opinion analysis from reviews using information extraction and fuzzy sets. *International Journal of Academic Research*, 6, 253–258.

Jokinen, A. Juhila, K. & Suoninen, E. (1999). *Diskurssianalyysi liikkeessä*. Tampere: Vastapaino.

Kalliokoski, J. (1996a). Tekstianalyysi kriittisen lingvistiikan tyyliin. Kirjassa: Opetusministeriö (toim.), *Kieli ja sen kieliopit: opetuksen suuntaviivoja*. (106–112). Helsinki: Edita.

Kalliokoski, J. (1996b). Kieli, tunteet ja ideologia uutistekstissä: Näkymiä tekstilajin historiaan ja nykyisyyteen. Kirjassa: J. Kalliokoski (toim.): *Teksti ja ideologia: kieli ja valta julkisessa kielenkäytössä*. (37–97). Helsinki: Helsingin yliopiston suomen kielen laitos.

Kehitysvammaliitto (2016). *Kehitysvammaliitto ei suosittele tuetun kirjoittamisen käyttämistä*. Haettu 23.2.2016 osoitteesta <http://www.kehitysvammaliitto.fi/fin/kehitysvammaliitto-ei-suosittele-tuetun-kirjoittamisen-kayttamista/>.

Kielitoimiston kieliooppiopas (2015). Helsinki: Kotimaisten kielten keskuksen julkaisuja 175.

Kielitoimiston sanakirja (2015). Haettu 25.11.2015 osoitteesta <http://www.kielitoimistonsanakirja.fi/netmot.exe?motportal=80>.

Kiiskinen, J. (2000). Sharp lad Tuomas. *Books from Finland*, 34, 128–131.

Khoo, K. Bolt, P. Babl, F. E, Jury, S. & Goldman, R.D. (2008). Health information seeking by parents in the Internet age. *Journal of Paediatrics and Child Health*, 44, 419–423.

Konstantareas, M. M. (1998). Allegations of sexual abuse by nonverbal autistic people via facilitated communication: testing of validity. *Child Abuse & Neglect*, 22, 1027–1041.

Koskela, A. (1992). *Television urheiluselostusten arvottavien asenteiden ilmauksista*. Pro gradu -tutkielma. Oulun yliopisto, suomen ja saamen kielen laitos.

Kärnä-Lin, E. & Niemi, J. (2002). Grammar and lexicon in facilitated communication: a linguistic authorship analysis of a Finnish case. *Mental Retardation*, 40, 347–357.

Laine, T. (2015). Miten kokemusta voidaan tutkia? Fenomenologinen näkökulma. Kirjassa: R. Valli & J. Aaltola (toim.), *Ikkunoita tutkimusmetodeihin 2: Näkökulmia aloittelevalle tutkijalle tutkimuksen teoreettisiin lähtökohtiin ja analyysimenetelmiin*. (29–51). Jyväskylä: PS-kustannus.

Leppänen, M. & Ojalampi, U. (2005). *Fasilitointi — faktaa, fiktiota vai filunkia?* Pro gradu -tutkielma. Jyväskylän yliopisto, erityispedagogiikan laitos.

Lilienfield, S. O., Marshall, J., Todd, J. T. & Shane, H. C. (2014). The persistence of fad interventions in the face of negative scientific evidence: Facilitated communication for autism as a case example. *Evidence-Based Communication Assessment and Intervention*, 8, 62-101.

Lohi, E. (2015). *Aktiivisia yrittäjiä vai passiivisia huollettavia? Maahanmuuttajat Kalevan uutisteksteissä.* Pro gradu -tutkielma. Oulun yliopisto, Suomen kieli.

Moilanen, P. & Räihä, P. (2015). Merkitysrakenteiden tulkinta. Kirjassa: R. Valli & J. Aaltola (toim.), *Ikkunoita tutkimusmetodeihin 2: Näkökulmia aloittelevalle tutkijalle tutkimuksen teoreettisiin lähtökohtiin ja analyysimenetelmiin.* (52–73). Jyväskylä: PS-kustannus.

Neviarouskaya, A., Prendinger, H. & Ishizuka M. (2010). @AM: textual attitude analysis model. *Proceedings of the NAACL HLT 2010 Workshop on Computational Approaches to Analysis and Generation of Emotion in Text*, 80–88.

Niemi, J. & Kärnä-Lin, E. (2003a). Four vantage points to the language performance and capacity of human beings: Response to Saloviita and Sariola. *Mental Retardation*, 41, 380–385.

Niemi, J. & Kärnä-Lin, E. (2003b). Whose mind/language is closer to the keyboard? Response to Sturmey. *Mental Retardation*, 41, 387–388.

Paholaisen asianajaja (2016). *Kuka olen?* Haettu 21.1.2016 osoitteesta <http://paholaisen-asianajaja.blogspot.fi/>.

Palfreman, J. (1994). The Australian origins of facilitated communication. Kirjassa: H. C. Shane (toim.), *Facilitated communication: the clinical and social phenomenon.* (33–56). Kalifornia: Singular Publishing Group.

Paso, E. (2007). *Työkyky merkitsee. Työkyvyn merkityksen ja maailman rakentuminen lehtiteksteissä.* Väitöskirja. Oulun yliopisto. Acta Universitatis Ouluensis B 77.

Peda.net (2016). *eEriKa — ohjeet kirjoittajille*. Haettu 21.1.2016 osoitteesta <http://www.peda.net/veraja/jyu/kastdk/veturi/erika/ohjeet>.

Puoltaja (2015). *Tietoa Puoltajasta*. Haettu 21.1.2016 osoitteesta <http://www.puoltaja.fi/toimitus>.

Reitmanova, S., Gustafson, D. L. & Ahmed, R. (2015). “Immigrants can be deadly”: critical discourse analysis of racialization of immigrant health in the Canadian press and public health policies. *Canadian Journal of Communication*, 40, 471-487.

Saloviita, T., Leppänen, M. ja Ojalampi, U. (2014). Authorship in facilitated communication: An analysis of 11 cases. *Augmentative and Alternative Communication*, 30, 213–225.

Saloviita, T. & Sariola, H. (2003). Authorship in facilitated communication: A re-analysis of a case of assumed representative authentic writing. *Mental Retardation*, 41, 374–379.

Scullard, P. Peacock, C. & Davies, P. (2010). Googling children’s health: Reliability of medical advice on the internet. *Archives of Disease in Childhood*, 95, 580–582.

Serrano-Gierrero, J. Olivas, J. A., Romero, F.P. & Herrera-Viedma, E. (2015). Sentiment analysis: A review and comparative analysis of web services. *Information Sciences*, 311, 18–38.

Shore, S. (1992). *Aspects of a systemic-functional grammar in Finnish*. Väitöskirja. Macquairie University. Sydney.

Shore, S. (1996). Process types in Finnish: Implicate order, covert categories and prototypes. Kirjassa: D. Butt, C. Cloran & R. Hasan (toim.), *Functional descriptions: Theory in practice*. (237–263). Amsterdam : John Benjamins Publishing Company.

Simpson, R. L. & Myles, B. S. (1995). Effectiveness of facilitated communication with children and youth with autism. *The Journal of Special Education*, 28, 424–439.

Sipilä, A-K. (2009). *Tuettu kommunikointi avustajien käsitysten valossa*. Väitöskirja. Lapin yliopisto. Acta Universitatis Lapponiensis 162.

Skepsis ry (2016a). *Skeptikko-lehti*. Haettu 21.1.2016 osoitteesta <http://www.skepsis.fi/Julkaisuja/Skeptikkolehti.aspx>.

Skepsis ry (2016b). *Mikä Skepsis on?* Haettu 21.1.2016 osoitteesta <http://www.skepsis.fi/Yhdistys/MikaSkepsisOn.aspx>.

SLNY (2016). *Mikä on SLNY?* Haettu 21.1.2016 osoitteesta <http://www.slny.fi/mika-on-slny/>.

Statista, the statistics portal (2015a). *Statistics and facts about Google*. Haettu 11.12.2015 osoitteesta <http://www.statista.com/topics/1001/google/>

Statista, the statistics portal (2015b). *Finland: weekly online activities via desktop PC 2015*. Haettu 11.12.2015 osoitteesta <http://www.statista.com/statistics/369427/weekly-online-activities-finland/>.

Statista, the statistics portal (2015c). *Global market share of search engines 2010-2015*. Haettu 11.12.2015 osoitteesta <http://www.statista.com/statistics/216573/worldwide-market-share-of-search-engines/>.

Statista, the statistics portal (2015d). *Market share of web browsers in Finland in 2015*. Haettu 21.1.2016 osoitteesta <http://www.statista.com/statistics/421160/web-browser-market-share-in-finland/>.

Sturmey, P. (2003). Typing in tongues: interesting observations on facilitated communication do not establish authorship. *Mental Retardation*, 41, 386–387.

Suomen Puheterapeuttiliitto ry (2016). *Suomen Puheterapeuttiliitto ry:n kannanotto tuettuun kirjoittamiseen eli fasilitoituun kommunikointiin*. Haettu 23.2.2016 osoitteesta <http://www.puheterapeuttiliitto.fi/newsletter/view/-/id/110/nid/136>.

Vanhala, R. (2014). Autismikirjon häiriöt. Kirjassa: H. Pihko, L. Haatja & H. Rantala (toim.), *Lastenneurologia*, (83–89). Helsinki: Kustannus Oy Duodecim.

von Tezchner, S. (1997). Historical issues in intervention research: hidden knowledge and facilitating techniques in Denmark. *European Journal of Disorders of Communication*, 32, 1–18.

Von Tetzchner, S. & Grove, N. (2003). The development of alternative language forms. Kirjassa: S. von Tetzchner & N. Grove (toim.), *Augmentative and Alternative Communication: Developmental Issues*, (1–27). Lontoo: Whurr Publishers.

Walton, D. & Woods, J. (1974). Argumentum ad verecundiam. *Philosophy and Rhetoric*, 7, 135–153.

Wikipedia (2015a). *Wikipedia: tietoja*. Haettu 21.1.2016 osoitteesta <https://fi.wikipedia.org/wiki/Wikipedia:Tietoja>.

Wikipedia (2015b). *Wikipedia*. Haettu 21.1.2016 osoitteesta <https://fi.wikipedia.org/wiki/Wikipedia>.

Wilson, D & Sperber, D. (1981). On Grice's theory of conversation. Kirjassa: P. Werth (toim.), *Conversation and Discourse*. (155–178). Kent: Croom Helm.

Wombles, K. (2014) Some fads never die. *Evidence-Based Communication Assessment and Intervention*, 8, 181–186.

Yle.fi (2015). *Yleisradio*. Haettu 21.1.2016 osoitteesta <http://yle.fi/aihe/yleisradio>.

Ylikoski, P. (1998). Kuinka argumentti voi epäonnistua? Kirjassa: M-L. Kaakkuri-Knuutila (toim.), *Argumentti ja kritiikki: lukemisen, keskustelun ja vakuuttamisen taidot*. (158–175). Helsinki: Gaudeamus.

Zhang, Y. & Cole, S. H. (2016). Dimensions of lodging guest satisfaction among guests with mobility challenges: A mixed-method analysis of web-based texts. *Tourism Management*, 53, 13–27.